Marin Ţole
(Coordonator)
Luminiţa Horhotă, Nicoleta Cristina Matei

ANALIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ

Studii de caz. Teste grilă

Ediţia a II-a

ŞTIINŢE ECONOMICE

PRO UNIVERSITARIA

MARIN ŢOLE

(Coordonator)

LUMINIŢA HORHOTĂ

NICOLETA CRISTINA MATEI

ANALIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ

Studii de caz.
Teste grilă

Ediţia a II-a

PRO UNIVERSITARIA 2020
BUCUREŞTI

Scanned with OKEN Scanner

Copyright © 2020, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȚOLE, MARIN
Analiză economico-financiară : studii de caz : teste grilă /
Marin Țole (coord.), Luminița Horhotă, Nicoleta Cristina Matei. -
Ed. a 2-a. - Bucureşti : Pro Universitaria, 2020
Conține bibliografie
ISBN 978-606-26-1262-7

I. Horhotă, Luminița
II. Matei, Cristina Nicoleta

658.1

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 7

I. STUDII DE CAZ

CAPITOLUL I - ANALIZA ACTIVITĂŢII DE PRODUCŢIE ŞI COMERCIALIZARE

Tema 1.1.
Analiza situaţiei generale a societăţii comerciale pe baza indicatorilor valorici 12

Tema 1.2.
Analiza diagnostic a cifrei de afaceri 16

Tema 1.3.
Analiza valorii adăugate 25

Tema 1.4.
Analiza realizării programului de fabricaţie pe total şi pe sortimente 29

Tema 1.5.
Analiza structurii producţiei 31

Tema 1.6.
Analiza calităţii produselor 33

APLICAŢII PROPUSE 39

CAPITOLUL II - ANALIZA CHELTUIELILOR

Tema 2.1.
Analiza cheltuielilor aferente veniturilor 44

Tema 2.2.
Analiza factorială a cheltuielilor la 1.000 lei cifră de afaceri 47

Tema 2.3.
Analiza cheltuielilor materiale la 1.000 lei venituri din exploatare 49

Tema 2.4.
Analiza cheltuielilor cu salariile 51

Tema 2.5.
Analiza cheltuielilor cu dobânzile la 1.000 de lei cifră de afaceri 55

Tema 2.6.
Analiza costurilor pe produse 57

APLICAŢII PROPUSE 67

CAPITOLUL III - ANALIZA RENTABILITĂŢII FIRMEI

Tema 3.1.
Analiza rezultatului brut 74

Tema 3.2.
Analiza profitului aferent cifrei de afaceri 76

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.3.
Analiza rentabilității pe baza ratelor 78
Tema 3.4.
Analiza rentabilității pe produs 86
Tema 3.5.
Analiza rentabilității pe baza punctului critic 91
Tema 3.6.
Analiza rentabilității în turism (activitatea de cazare) 94
APLICAŢII PROPUSE 97

CAPITOLUL IV - ANALIZA SITUAŢIEI FINANCIAR-PATRIMONIALE ŞI A UTILIZĂRII POTENŢIALULUI TEHNIC
Tema 4.1.
Analiza potențialului economico-financiar 102
Tema 4.2.
Analiza utilizării potențialului tehnic 111
APLICAŢII PROPUSE 113

CAPITOLUL V - APLICAȚIE RECAPITULATIVĂ REZOLVATĂ

II. TESTE GRILĂ 119

Răspunsuri grile 136

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 137

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea de faţă este destinată atât studenţilor, cât şi managerilor şi specialiştilor în domeniul economic. Prin modul în care a fost concepută, culegerea are un pronunţat caracter pragmatic, ţinând seama că toate noţiunile teoretice şi metodologice sunt aplicabile în practică prin intermediul unor studii de caz elaborate astfel încât să conţină elementele necesare unor analize complexe.

În contextul schimbărilor frecvente din mediul economico-financiar şi social contemporan, specialiştii în domeniu trebuie să posede cunoştinţe diverse, pentru a fi capabili să elaboreze un diagnostic bine structurat al afacerii în cadrul căreia îşi desfăşoară activitatea. Pe baza concluziilor formulate în aceste studii, managerii pot decide în cunoştinţă de cauză şi, prin urmare, vor alege soluţiile optime, care asigură creşterea performanţelor şi a competitivităţii firmei, pe fondul dinamicii accentuate impuse de economia cunoaşterii, de Uniunea Europeană şi, nu în ultimul rând, de globalizare.

De asemenea, lucrarea are, prin excelenţă, un caracter investigativ, metodologic şi practic, deoarece pune accent pe concepte, principii şi modele de analiză economico-financiară cu ajutorul cărora sunt explicate mecanismele de influenţă ale factorilor şi a conexiunilor cauzale dintre diverse fenomene şi procese economice. Studiile de caz prezentate au ca obiect de

analiză o serie de indicatori economico-financiari cheie, insistându-se îndeosebi asupra laturii sistemice a diagnosticării.

În consecinţă, lucrarea are un rol esenţial în formarea gândirii specialiştilor şi a managerilor, precum şi în creşterea capacităţii acestora de a înţelege mai exact complexitatea şi dialectica fenomenelor cu care se confruntă. Diagnosticarea corectă a aspectelor economice şi financiare permite elaborarea profesionistă a strategiilor şi a politicilor de gestionare a resurselor astfel încât să se asigure dezvoltarea durabilă a afacerilor.

Testele grilă şi aplicaţiile propuse pentru rezolvare au menirea să completeze informaţiile şi să favorizeze aprofundarea cunoştinţelor dobândite în domeniul analizei economico-financiare.

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

I. STUDII DE CAZ

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL I

ANALIZA ACTIVITĂŢII DE PRODUCŢIE ŞI COMERCIALIZARE

Tema 1.1. Analiza situaţiei generale pe baza indicatorilor valorici

1.1.1. Analiza dinamicii activităţii de producţie şi comercializare pe baza indicatorilor valorici

1.1.2. Analiza raportului static şi dinamic a indicatorilor valorici

Tema 1.2. Analiza diagnostic a cifrei de afaceri

1.2.1. Analiza dinamicii şi structurii cifrei de afaceri

1.2.2. Analiza factorială a cifrei de afaceri

- Analiza factorială a cifrei de afaceri în funcţie de numărul de salariaţi (N), productivitatea muncii (Q_f/N) şi gradul de valorificare a producţiei fabricate (Q_f/CA)
- Analiza factorială a cifrei de afaceri în funcţie de variaţia cantităţii vândute şi a preţului

1.2.3. Analiza cifrei de afaceri din activitatea de bază în corelaţie cu capacitatea de producţie şi cererea pieţe

Tema 1.3. Analiza factorială a valorii adăugate

Tema 1.4. Analiza realizării programului de fabricaţie pe total şi pe sortimente

Tema 1.5. Analiza structurii producţiei

Tema 1.6. Analiza calităţii produselor

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.1.

Analiza situaţiei generale a societăţii comerciale pe baza indicatorilor valorici

1.1.1. *Analiza dinamicii activităţii de producţie şi comercializare pe baza indicatorilor valorici*

Pentru aprecierea modului în care evoluează fenomenele şi procesele economice se pot utiliza, indicii (I_R), care pot fi exprimaţi fie ca raporturi simple între valorile curente (realizate) ale indicatorilor economici (R_1) şi valorile precedente/prevăzute ale acestora (R_0):

$$I_R = \frac{R_1}{R_0},$$

fie sub forma raporturilor procentuale, respectiv raportul simplu înmulţit cu 100:

$$I_R = \frac{R_1}{R_0} \times 100 \ [\%]$$

După calcularea indicilor sub formă de raporturi procentuale, evoluţia indicatorilor analizaţi se apreciază astfel:

- $I_R > 100$ arată că R a crescut în perioada analizată cu diferenţa dintre I_R şi 100 (de exemplu, dacă $I_R = 125\%$, înseamnă că R a crescut cu 25% în perioada analizată);
- $I_R = 100$ arată că R a rămas constant în perioada analizată;
- $I_R < 100$ arată că R a scăzut în perioada analizată cu diferenţa dintre 100 şi I_R (de exemplu, dacă $I_R = 85\%$, înseamnă că R a scăzut cu 15% în perioada analizată).

Scanned with OKEN Scanner

Similar, se poate stabili evoluţia indicatorilor luaţi în considerare (R) şi dacă se calculează indicele sub forma raportului simplu, respectiv:

- $I_R > 1$ arată că R a crescut în perioada analizată;
- $I_R = 1$ arată că R a rămas constant în perioada analizată;
- $I_R < 1$ arată că R a scăzut în perioada analizată.

Tabelul 1.1

- mii lei-

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă		Indici (%)		
			Prevăzut	Realizat	Prevăzut/ precedent	Realizat/ precedent	Realizat/ prevăzut
0	1	2	3	4	5	6	7
1	Cifra de afaceri (CA)	400.000	430.000	440.000	107,5	102,3	110,0
2	Producţia marfă fabricată (Q_f)	420.000	438.500	453.000	104,4	103,5	107,8
3	Producţia exerciţiului (Q_e)	455.000	461.000	475.500	101,3	103,1	104,5
4	Valoarea adăugată (Q_a)	234.000	242.000	250.000	103,4	103,3	106,8

CONCLUZII:

La fundamentarea activităţii în procesul de planificare s-a avut în vedere creşterea valorii tuturor indicatorilor, cu respectarea cerinţelor corelaţiilor de eficienţă dintre aceştia.

- I_{CA} este mai mare decât I_{Qf}, ceea ce înseamnă că s-au creat condiţii pentru reducerea stocurilor de produse finite, în condiţiile asigurării desfacerii întregii producţiei fabricate.
- $I_{Qf} > I_{Qe}$ (107,5% > 104,4%) – s-a urmărit creşterea gradului de prelucrare a materiilor prime şi materialelor şi reducerea ponderii producţiei neterminate şi imobilizate în total Qe;
- $I_{Qa} > I_{Qe}$ (103,4% > 101,3%) – firma a prevăzut eforturi pentru reducerea ponderii cheltuielilor materiale provenind de la terţi, printr-o creştere a productivităţii muncii.

Scanned with OKEN Scanner

Urmărind coloana 6 din tabelul 1.1, se constată că şi în execuţie corelaţiile dintre indicatorii valorici au fost respectate, prin urmare previziunile firmei au fost realiste şi bine fundamentate.

1.1.2. Analiza raportului static şi dinamic dintre indicatorii valorici

a. Raportul static:

1. *CA/Qf* (cifra de afaceri/producţia marfă fabricată).
2. *Qf/Qe* (producţia marfă fabricată/producţia globală respectiv producţia exerciţiului).
3. *Qa/Qe* (valoarea adăugată / producţia globală sau producţia exerciţiului)

EXEMPLU:

Conform datelor din tabelul precedent, obţinem:

Tabelul 1.2.

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	
			Prevăzut	Realizat
1	*CA / Qf*	0,95	0,97	0,98
2	*Qf / Qe*	0,92	0,95	0,95
3	*Qa / Qe*	0,51	0,52	0,53

CONCLUZII:

Pentru perioada de previziune s-a avut în vedere realizarea următoarelor obiective:

- scăderea stocurilor de produse finite;
- scăderea stocurilor de producţie neterminată;
- scăderea ponderii cheltuielilor materiale.

Prin urmare, s-a urmărit creşterea valorii celor trei raporturi. Acest lucru s-a realizat în perioada curentă, în care se constată că:

- politica comercială s-a bazat pe studii de marketing eficiente, care au determinat un volum suplimentar al vânzărilor, fapt ce atestă că piaţa nu este saturată;

Scanned with OKEN Scanner

- s-a realizat creşterea gradului de prelucrare a materiilor prime şi materialelor, parcurgere tuturor fazelor procesului tehnologic şi creşterea ponderii producţiei finite în totalul producţiei exerciţiului;
- s-a realizat creşterea eforturilor proprii ale întreprinderii în realizarea producţiei exerciţiului.

b. Raportul dinamic:

- I_{CA} / I_{Qf}
- I_{Qf} / I_{Qe}
- I_{Qa} / I_{Qe}

Acest raport arată evoluţia comparativă a indicatorilor.

EXEMPLU:

Tabelul 1.3.

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă [%] (Pn – 1)	Perioada curentă (Pn)	
			Prevăzut / precedent	Realizat / precedent
1	Indicele cifrei de afaceri (I_{CA})	100	1,08	1,10
2	Indicele producţiei marfă fabricate (I_{Qf})	100	1,04	1,08
3	Indicele producţiei exerciţiului (I_{Qe})	100	1,01	1,05
4	Indicele valorii adăugate (I_{Qa})	100	1,03	1,07
5	I_{CA} / I_{Qf}	1,0	1,04	1,02
6	I_{Qf} / I_{Qe}	1,0	1,03	1,03
7	I_{Qa} / I_{Qe}	1,0	1,02	1,02

CONCLUZII:

Din analiza datelor din tabel rezultă că evoluţia indicatorilor a fost cea preliminată, întărind concluziile de mai sus.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.2.

Analiza diagnostic a cifrei de afaceri

1.2.1. Analiza dinamicii și structurii cifrei de afaceri

Într-un mediu economic instabil, fiecare firmă dorește să supraviețuiască și să se dezvolte. Pentru ca acest lucru să fie posibil și pentru ca firma să poată acționa în această direcție, există soluția diversificării gamei de produse și/sau servicii oferite, realizându-se astfel și o diversificare a structurii veniturilor din vânzări.

Pentru a stabili care sunt deciziile optime privind creșterea veniturilor din vânzări, se ia ca bază situația existentă în ceea ce privește volumul veniturilor care formează cifra de afaceri, sursele de proveniență și evoluția lor.

Această modalitate de a analiza cifra de afaceri permite evidențierea modului de evoluție a fiecărei categorii de venituri, contribuția lor la formarea cifrei de afaceri, precum și modificările care apar în privința structurii cifrei de afaceri.

EXEMPLU:

Tabelul 1.4.

- mii lei -

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	Indici (%)	Structura (%)	
					(n-1)	(n)
1	Venituri din activitatea de bază	350.000	420.000	105	87	95
2	Venituri din alte activități	50.000	20.000	40	13	5
5	**Cifra de afaceri totală**	**400.000**	**440.000**	**110**	**100**	**100**

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.2.

Analiza diagnostic a cifrei de afaceri

1.2.1. Analiza dinamicii şi structurii cifrei de afaceri

Într-un mediu economic instabil, fiecare firmă doreşte să supravieţuiască şi să se dezvolte. Pentru ca acest lucru să fie posibil şi pentru ca firma să poată acţiona în această direcţie, există soluţia diversificării gamei de produse şi/sau servicii oferite, realizându-se astfel şi o diversificare a structurii veniturilor din vânzări.

Pentru a stabili care sunt deciziile optime privind creşterea veniturilor din vânzări, se ia ca bază situaţia existentă în ceea ce priveşte volumul veniturilor care formează cifra de afaceri, sursele de proveniență şi evoluţia lor.

Această modalitate de a analiza cifra de afaceri permite evidenţierea modului de evoluţie a fiecărei categorii de venituri, contribuţia lor la formarea cifrei de afaceri, precum şi modificările care apar în privinţa structurii cifrei de afaceri.

EXEMPLU:

Tabelul 1.4.

- mii lei -

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	Indici (%)	Structura (%)	
					(n-1)	(n)
1	Venituri din activitatea de bază	350.000	420.000	105	87	95
2	Venituri din alte activităţi	50.000	20.000	40	13	5
5	**Cifra de afaceri totală**	**400.000**	**440.000**	**110**	**100**	**100**

Scanned with OKEN Scanner

CONCLUZII:

Din datele prezentate se poate constata următoarea situație:

- față de perioada precedentă, veniturile realizate din activitatea de bază au crescut, în timp ce veniturile din alte activități au scăzut;
- veniturile totale au crescut cu 10% față de perioada precedentă, ceea ce arată o evoluție favorabilă a cifrei de afaceri.

Situația înregistrată se poate explica prin:

- evaluarea corectă a cererii solvabile;
- avantaj competitiv în fața concurenței;
- realizarea producției prevăzute;
- organizarea eficientă a activității;
- politică comercială de succes etc.

1.2.2. Analiza factorială a cifrei de afaceri

1. Analiza factorială a cifrei de afaceri în funcție de variația numărului de salariați, a productivității muncii și a gradului de valorificare pe piață a producției fabricate

Modelul de analiză:

$$CA = N \cdot \frac{Qf}{N} \cdot \frac{CA}{Qf}$$

Tabelul 1.5.

Nr. crt.	Indicator	Simbol	U.M.	Prevăzut (P_0)	Realizat (P_1)
1.	Cifra de afaceri	*CA*	Mii lei	400.000	440.000
2.	Număr mediu de salariați	*N*	Pers.	800	815
3.	Producția marfă fabricată	*Qf*	Mii lei	420.000	453.000
4.	Valoarea medie a activelor fixe	*Af*	Mii lei	7.200	7.410
5.	Valoarea medie a activelor fixe productive	*Af'*	Mii lei	5.040	5.340
6.	Gradul de înzestrare tehnică a muncii	*Af/N*	Mii lei/ pers	9	9,09

Scanned with OKEN Scanner

7.	Ponderea activelor fixe productive în total active fixe	*Af'/Af*	%	0,70	0,72
8.	Gradul de valorificare a producţiei marfă fabricate	*CA/Qf*	-	0,95	0,97
9.	Productivitatea muncii	*W = Qf/N*	Mii lei/ pers	525	555,83
10.	Randamentul activelor fixe productive	*Qf/Af'*	lei/ 1 leu *Af'*	83,33	84,83

Dinamica cifrei de afaceri:

$\Delta CA = CA_1 - CA_0 = 440.000 - 400.000 = +\ 40.000$ mii lei, din care:

a) influenţa numărului de salariaţi:

$$\Delta CA_N = N_1 \cdot \frac{Qf_0}{N_0} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} - N_0 \cdot \frac{Qf_0}{N_0} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} = (N_1 - N_0) \cdot \frac{Qf_0}{N_0} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} =$$

$$= (815 - 800) \cdot 525 \cdot 0,95 = \underline{+7.482 \text{ mii } lei}$$

b) influenţa productivităţii muncii (*W=Qf/N*):

$$\Delta CA_W = N_1 \cdot \frac{Qf_1}{N_1} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} - N_1 \cdot \frac{Qf_0}{N_0} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} = N_1 \cdot \left(\frac{Qf_1}{N_1} - \frac{Qf_0}{N_0} \right) \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} =$$

$$= 815 \cdot (555,83 - 525) \cdot 0,95 = \underline{+23.870 \text{ } mii \text{ } lei},$$

din care:

W depinde de următorii factori:

- gradul de înzestrare tehnică a muncii (A*f*/*N*);
- ponderea activelor fixe productive (*Af'*/A*f*);
- randamentul activelor fixe productive (*Qf*/A*f'*).

Modelul devine:

$$CA = N \cdot \frac{Af}{N} \cdot \frac{Af'}{Af} \cdot \frac{Qf}{Af'} \cdot \frac{CA}{Qf}$$

Scanned with OKEN Scanner

b.1) influenţa datorată gradului de înzestrare tehnică a muncii (Af/N):

$$\Delta CA_{\frac{Af}{N}} = N_1 \cdot \frac{Af_1}{N_1} \cdot \frac{Af_0'}{Af_0} \cdot \frac{Qf_0}{Af_0'} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} - N_1 \cdot \frac{Af_0}{N_0} \cdot \frac{Af_0'}{Af_0} \cdot \frac{Qf_0}{Af_0'} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} =$$

$$= N_1 \cdot \left(\frac{Af_1}{N_1} - \frac{Af_0}{N_0} \right) \cdot \frac{Af_0'}{Af_0} \cdot \frac{Qf_0}{Af_0'} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0}$$

$$\Delta CA_{\frac{Af}{N}} = 815 \cdot (9{,}09 - 9) \cdot 0{,}70 \cdot 83{,}33 \cdot 0{,}95 = \underline{+4.065}\ mii\ lei$$

b.2) influenţa datorată ponderii activelor fixe productive (Af'/Af):

$$\Delta CA_{\frac{Af'}{Af}} = N_1 \cdot \frac{Af_1}{N_1} \cdot \left(\frac{Af'_1}{Af_1} - \frac{Af'_0}{Af_0} \right) \cdot \frac{Qf_0}{Af_0} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} =$$

$$815 \cdot 9{,}09 \cdot (0{,}72 - 0{,}70) \cdot 83{,}33 \cdot 0{,}95 = \underline{+11.729 \cdot mii \cdot lei}$$

b.3) influenţa datorată randamentului activelor fixe productive (Qf/Af'):

$$\Delta CA_{\frac{Qf}{Af'}} = N_1 \cdot \frac{Af_1}{N_1} \cdot \frac{Af'}{Af} \cdot \left(\frac{Qf_1}{Af'_1} - \frac{Qf_0}{Af'_0} \right) \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} =$$

$$= 815 \cdot 9{,}09 \cdot 0{,}75 \cdot (84{,}83 - 83{,}33) \cdot 0{,}95 = \underline{+8.076}\ \text{mii lei}$$

c) influenţa datorată gradului de valorificare a producţiei marfă fabricate (*CA/Qf*):

$$\Delta CA_{\frac{CA}{Qf}} = N_1 \cdot \frac{Qf_1}{N_1} \cdot \left(\frac{CA_1}{Qf_1} - \frac{CA_0}{Qf_0} \right) =$$

$$= 815 \cdot 555{,}83 \cdot (0{,}97 - 0{,}95) = \underline{+8.648}\ \text{mii lei}$$

CONCLUZII:

Din această analiză rezultă că sporul CA se explică în primul rând prin creşterea productivităţii muncii, ceea ce se apreciază favorabil şi se explică mai ales prin creşterea ponderii activelor fixe direct productive în total active fixe (+11.729 mii lei).

Scanned with OKEN Scanner

Politica de investiţii este eficientă, contribuind într-o măsură importantă la creşterea vânzărilor, prin creşterea randamentului activelor fixe direct productive.

Gradul de valorificare a producţiei fabricate, deşi a crescut într-o mică măsură, a determinat o creştere a CA de 8.648 mii lei.

Se recomandă continuarea eforturilor pentru creşterea gradului de înzestrare tehnică a muncii în condiţiile creşterii producţiei fabricate, având în vedere cererea de pe piaţă. De asemenea, pe linia satisfacerii ofertei trebuie acţionat în sensul creşterii calităţii producţiei, diversificării gamei sortimentale, practicării unor preţuri competitive etc.

Sinteza influenţelor[1]:

ΔCA = +40.000 mii lei, din care:

a) ΔCA_N = + 7.482 mii lei;

b) ΔCA_W = + 23.870 mii lei, din care:

- înzestrarea tehnică = +4.065 mii lei;
- ponderea activelor fixe productive = +11.729 mii lei;
- randamentul activelor fixe productive = +8.076 mii lei;

c) $\Delta CA_{CA/Qf}$ = +8.648 mii lei.

2. Analiza cifrei de afaceri din activitatea de bază în corelaţie cu capacitatea de producţie şi cererea pieţei

Cifra de afaceri este influenţată de următorii factori:

- capacitatea de producţie;
- resurse – materiale, umane şi financiare;
- cererea de produse (piaţa) – existenţa acesteia va determina producătorul să caute să crească nivelul capacităţii de producţie, care trebuie să fie în concordanţă cu cererea solvabilă.

[1] Valorile sunt aproximate, rezultatul corect putând fi obţinut doar dacă se lucrează cu toate zecimalele.

Scanned with OKEN Scanner

I. Din punctul de vedere al factorilor interni

Tabelul 1.8.

- mii. lei -

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă	
			Prevăzut	Realizat
1.	Capacitatea de producţie (*Qp*)	500.000	520.000	520.000
2.	Producţia fabricată (*Qf*)	420.000	438.500	453.000
3.	Cifra de afaceri (*CA*)	400.000	430.000	440.000
4.	Cererea estimată la începutul intervalului (*Ce*)	410.000	435.000	445.000
5.	Gradul de utilizare a *Qp* (2/1x100)	84	84,33	87,12
6.	Gradul de satisfacere a cererii (3/4x100)	97,56	98,85	98,88
7.	Gradul de valorificare a producţiei (3/2x100)	95,24	98,06	97,13

CONCLUZII

Din datele tabelului rezultă că, deşi faţă de anul precedent şi faţă de prevederi, toţi cei trei indicatori reflectă o creştere, ceea ce înseamnă că firma a făcut eforturi pe linia îmbunătăţirii activităţii de producţie (creşterea gradului de utilizare a capacităţii de producţie) şi de comercializare (creşterea gradului de satisfacere a cererii şi de valorificare a producţiei).

RECOMANDĂRI

Continuarea analizei în vederea identificării căilor de creştere a valorii indicatorului cifră de afaceri în corelaţie cu capacitatea de producţie şi cererea.

II. Din punctul de vedere al pieţei şi al concurenţei

- cota globală de piaţă $Cp = \frac{Vp}{V}$;

V_p = vânzări proprii

Scanned with OKEN Scanner

V = total vânzări pe piaţă (pe toate pieţele)

- deci, pentru fiecare piaţă de desfacere (fiecare segment) firma are o cotă de piaţă

$$Cp_j = \frac{Vp_j}{V_j} \cdot 100 \,, j = 1, 2, \ldots$$

Vp_j = vânzări proprii pe piaţa j

V_j = total vânzări pe piaţa j

$g_j = \frac{V_j}{V} \cdot 100 \rightarrow$ structura pieţei

V_j = total vânzări piaţa j

V = total vânzări pe toate segmentele

Din prima relaţie $\Rightarrow Vp = V \cdot Cp$, unde:

$$Cp = \frac{\sum g_i Cp}{100} \Rightarrow Vp = V \cdot \frac{\sum g_i Cp}{100}$$

Factorii de influenţă ai vânzărilor proprii (cifrei de afaceri) sunt următorii:

1. vânzările totale (pe toate segmentele) $\Delta Vp_V = (V_1 - V_0) \cdot Cp_0$

2. structura pieţelor de desfacere (segmentelor) - cât deţine fiecare segment din totalul pieţei

$$\Delta Vp_{gi} = V_1 \cdot \left(\frac{\sum g_{i1} Cp_{j0}}{100} - \frac{\sum g_{i0} Cp_{j0}}{100} \right) = V_1 \cdot (Cp' - Cp_0)$$

3. cotele de piaţă ale fiecărui segment:

$$\Delta Vp_{Cp'} = V \cdot_1 \left(\frac{\sum g_{i1} Cp_{j1}}{100} - \frac{\sum g_{i1} Cp_{j0}}{100} \right) = V_1 \cdot (Cp_1 - Cp')$$

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 1.9.

-mil lei

Nr crt.	Segmente de piaţă	Vânzări proprii Vp_j (mii lei)		Vânzări totale Vj (mii lei)		Cota de piaţă Cp_j		Structura vânzărilor pe piaţă (%)		Cota de piaţă modificată
		n-1	n	n-1	n	n-1	n	n-1	n	
1.	ZONA 1	60	62	340	354	2,4	2,6	15	14	2,8
2.	ZONA 2	96	110	560	580	4	4,6	24	25	4,4
3.	ZONA 3	72	84	512	486	3	3,5	18	19	3,5
4.	ZONA 4	88	88	602	563	3,6	3,7	22	20	4
5.	ZONA 5	84	96	421	397	3,4	4,1	21	22	4,1
	TOTAL	**400**	**440**	**2.435**	**2.380**	**16,4**	**18,5**	**100**	**100**	18,8

EXEMPLU:

Cp_j = cota de piaţă, care arată cât reprezintă totalul pentru fiecare firmă pe fiecare segment (zonă) în totalul vânzărilor pe zona/segmentul respectiv.

g_j = structura vânzărilor pe piaţă, care arată cât reprezintă totalul vânzărilor de pe fiecare segment în totalul vânzărilor de pe piaţă.

$\Delta Vp = Vp_1 - Vp_0 = 440 - 400 =$ +40 mil. lei, din care pe factori de influenţă:

- influenţa modificării vânzărilor totale de pe piaţă:

$$\Delta Vp_V = (V_1 - V_0) \cdot Cp_0 = (2380 - 2435) \cdot \frac{16,4}{100} = \underline{-9} \text{ mil. lei}$$

- influenţa modificării structurii:

$$\Delta Vp_{gj} = V_1 \cdot (Cp' - Cp_0) = 2380 \cdot (18,8 - 16,4)/100 = \underline{+57} \text{ mil. lei}$$

- influenţa modificării cotei de piaţă:

$$\Delta Vp_{Cpj} = V_1 \cdot (Cp_1 - Cp') = 2380 \cdot \left(\frac{18,5 - 18,8}{100}\right) = \underline{-8} \text{ mil. lei}$$

Scanned with OKEN Scanner

CONCLUZII:

Modificarea structurii produselor vândute a avut o influență pozitivă decisivă și exclusivă asupra modificării vânzărilor proprii (*Vp*), respectiv a cifrei de afaceri. Din analiză mai rezultă că firma și-a întărit poziția pe piață prin creșterea cotei proprii, pe fondul scăderii vânzărilor totale și a creșterii cotelor de piață pe toate segmentele.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.3.

Analiza valorii adăugate

Tabelul 1.10.

mii lei

Nr. crt.	Indicatori	U.M.	Prevăzut (n-1)	Realizat (n)	%
1.	Producţia exerciţiului *Qe*	Mii lei	461.000	475.500	103,1
2.	Consumuri cu materialele *M*	Mii lei	219.000	225.500	102,9
3.	Numărul mediu de salariaţi *Ns*	Pers.	800	815	101,8
4.	Fondul total de timp de muncă *T*	Ore-om	1.744.000	1.825.600	112,2
5.	Nr mediu de ore de muncă pe un salariat $\bar{t}$ (4:3)	Ore	2.180	2.240	110,1
6.	Productivitatea medie orară $\overline{w_h}$	Lei/oră	0,264	0,260	98
7.	Valoare medie adăugată la 1 leu producţie γ (8:1)	lei/1 leu *Qe*	0,524	0,525	99,5
8.	Valoarea adăugată *Qa* (1-2)	Mii lei	242.000	250.000	103,3
9.	Valoarea medie adăugată la 1 leu producţia exerciţiului recalculată γ'	lei/1 leu *Qe* recalcu-lată	-	0,510	-

Scanned with OKEN Scanner

EXEMPLU:

Formula de calcul care stă la baza analizei este următoarea:

$$Qa = Qe \cdot \gamma$$

$$\Delta Qa = Qa_1 - Qa_0 = 250000 - 242000 = \underline{+\ 8.000}\ \text{mii lei}$$

Creşterea Qa cu 8.000 mii lei se datorează influenţei următorilor factori:

1. influenţa evoluţiei producţiei exerciţiului:

$$\Delta Qa_{Qe} = (Qe_1 - Qe_0) \cdot \gamma_0 = (475500 - 461000) \cdot 0{,}524 = +7.598\ \text{mii lei, din care:}$$

1.1. influenţa fondului total de timp de muncă:

$$\Delta Qa_T = (T_1 - T_0) \cdot \overline{W_{h0}} \cdot \gamma_0 = (1.825.600 - 1.744.000) \cdot 0{,}264 \cdot 0{,}524 =$$

$$= +11.288\ \text{mii lei,}$$

din care:

1.1.1. influenţa evoluţiei numărului mediu de salariaţi:

$$\Delta Qa_{Ns} = (Ns_1 - Ns_0) \cdot \overline{t_0} \cdot \overline{W_{h0}} \cdot \gamma_0 = (815 - 800) \cdot 2180 \cdot 0{,}264 \cdot 0{,}524 =$$

$$= +4.524\ \text{mii lei}$$

1.1.2 .influenţa evoluţiei timpului mediu de muncă pe un salariat:

$$\Delta Qa_{\overline{t}} = Ns_1 \cdot (\overline{t_1} - \overline{t_0}) \cdot \overline{w_{h0}} \cdot \gamma_0 = 815 \cdot (2.240 - 2.180) \cdot 0{,}264 \cdot 0{,}524 =$$

$$= +6.764\ \text{mii lei}$$

1.2 influenţa evoluţiei productivităţii medii orare:

$$\Delta Qa_{\overline{w_h}} = T_1 \cdot (\overline{w_{h1}} - \overline{w_{h0}}) \cdot \gamma_0 = 1.825.600 \cdot (0{,}260 - 0{,}264) \cdot 0{,}524 =$$

$$= -3.690\ \text{mii lei}$$

2. influenţa evoluţiei valorii medii adăugate la 1 leu producţie:

$$\Delta Qa_{\gamma} = Qe_1 \cdot (\gamma_1 - \gamma_0) = 475500(0{,}525 - 0{,}524) =$$

$$= +\ 402\ \text{mii lei, din care:}$$

Scanned with OKEN Scanner

2.1. influenţa structurii producţiei exerciţiului:

$$\Delta Qa_g = (\gamma' - \gamma_0) \cdot Qe_1 = 475500 \cdot (0{,}510 - 0{,}524) =$$

$$= -6.657 \text{ mii lei}$$

2.2. influenţa valorii medii adăugate la 1 leu producţia recalculată a exerciţiului

$$\Delta Qa_\gamma = Qe_1 \cdot (y_1 - y') = 477500(0{,}525 - 0{,}510) =$$

$$= +6.255 \text{ mii lei}$$

Tabloul sinoptic al influenţelor:

$\Delta Qa \cong +8000$ mii lei, din care:

ΔQe = +7.598 mii lei, din care:

ΔT = +11.288 mii lei, din care:

ΔNs = +4.524 mii lei;

$\Delta \bar{t}$ = + 6.764 mii lei;

$\Delta \overline{w_h}$ = - 3.690 mii lei;

$\Delta\gamma$ = + 402 mii lei, din care:

Δg = - 6.657 mii lei;

$\Delta\gamma'$ = +6.255 mii lei.

CONCLUZII:

Se constată că, în ce mai mare măsură (94%), creşterea valorii adăugate s-a realizat pe cale extensivă, prin creştere producţiei exerciţiului (7.598 mii lei). În privinţa creşterii producţiei, se constată că a fost determinată integral de factorul cantitativ – creşterea fondului total de timp de muncă (11.288 mii lei) – care reflectă atât o creştere a numărului de salariaţi, cât şi o creştere a numărului de ore lucrate, în medie, de un salariat.

Celălalt factor, productivitatea medie orară a muncii, a determinat o reducere a valorii adăugate, având deci o influenţă negativă (-3.690 mii lei). Aceasta s-a datorat creşterii nejustificate a numărului de salariaţi, slabei lor

Scanned with OKEN Scanner

pregătirii profesionale, necorelării resurselor umane cu resursele materiale, organizării nesatisfăcătoare a muncii.

Creşterea valorii adăugate medii la 1 leu producţia exerciţiului (care a adus un plus de 402 mii lei valorii adăugate) se explică prin creşterea valorii adăugate medii la 1 leu producţie pe produs, care a determinat o creştere a valorii adăugate totale de 6.255 mii lei. Din punct de vedere structural, se remarcă o reducere a ponderii produselor cu o cotă mai mare de valoare adăugată medie la 1 leu producţie decât media firmei.

RECOMANDĂRI:

Pentru activitatea de perspectivă, se recomandă ca în cadrul firmei să se ia următoarele măsuri, care să aibă ca efect creşterea valorii adăugate (*Qa*):

a. realizarea unor investiţii în vederea modernizării şi introducerii tehnologiilor performante în procesul de producţie, precum şi creşterea nivelului de pregătire şi specializare a angajaţilor, în vederea creşterii productivităţii medii;
b. creşterea disciplinei în cadrul organizaţiei în vederea reducerii perioadelor în care nu se lucrează, astfel încât să se îmbunătăţească modul de utilizare a timpului de muncă;
c. perfecţionarea modului de organizare şi desfăşurare a procesului de producţie;
d. dezvoltarea departamentului de cercetare şi desfăşurarea unor activităţi specifice cu scopul creşterii calităţii produselor;
e. îmbunătăţirea activităţii de marketing;
f. reducerea consumurilor specifice;
g. creşterea calităţii materiilor prime şi a materialelor;
h. creşterea gradului de utilizare a factorilor de producţie;
i. creşterea gradului de exploatare a capacităţilor de producţie etc.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.4.

Analiza realizării programului de fabricaţie pe total şi pe sortimente

Tabelul 1.11.

mii lei

Nr. crt.	Sortiment realizat	Valoarea producţiei (mii lei)		i_q (%)	Abateri Negative Δ qp (mii lei)	Producţia recalculată în limita prevederilor (mii lei) $\sum q_{min} p_0$	Structura producţiei (%)	
		Prevăzut $\sum q_0 p_o$	Realizat $\sum q_1 p_1$				g_0	g_1
1.	Produsul A	21.000	22.500	107,1	-	21.000	39	42
2.	Produsul B	15.800	15.000	94,9	-800	15.000	30	28
3.	Produsul C	9.000	9.200	102,2	-	9.000	17	17
4.	Produsul D	7.500	7.300	97,3	-200	7.300	14	13
5.	**TOTAL**	**53.300**	**54.000**	**101,3**	**-1.000**	**52.300**	**100**	**100**

Scanned with OKEN Scanner

EXEMPLU:

Coeficientul de sortiment (K_s):

$$K_s = \frac{\sum q_{min} p_0}{\sum q_0 p_0} = \frac{52.300}{53..300} = 0,981$$

$$K_s = 1 - \frac{\sum |\Delta qp|}{\sum q_0 p_0} = 1 - \frac{|-1000|}{53.300} = 1 - 0,019 = 0,981$$

K_s = 0,981 sau 98,1%

Coeficientul de nomenclatură (K_n):

$$K_n = 1 - \frac{n}{N} = 1 - \frac{2}{4} = 1 - 0,5 = 0,5$$

K_n = 0,5 sau 50%

CONCLUZII:

Producţia fizică s-a redus cu 700 mii lei, în condiţiile în care la două produse (A şi C) s-a depăşit valoarea prognozată iar la celelalte două (B şi D) nu s-a realizat programul stabilit.

Contribuţia cea mai mare la neîndeplinirea planului pe sortimente a avut-o produsul B şi se datorează în principal dificultăţilor în aprovizionarea cu materii prime necesare fabricării acestor produse. Coeficientul de sortiment este de 98,1% şi reflectă faptul că, pe sortimente, planul nu s-a realizat.

Pe viitor este necesar ca:

- serviciul aprovizionare să asigure ritmicitatea resurselor pe tipuri de materii prime;
- să se efectueze studii de marketing operative care să orienteze producţia;
- să se perfecţioneze tehnologiile de fabricaţie etc.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.5.

Analiza structurii producţiei

Tabelul 1.13.

mii lei

Nr. crt.	Sortimentul realizat	Valoarea producţiei (mii lei)		Structura producţiei g_i (%)		Abateri Δg_i	Valoarea recalculată a producţiei (mii lei)	Producţia realizată în contul structurii prevăzute (mii lei)
		q_0p_0	q_1p_1	g_0	g_1			
1.	Produsul A	96.000	60.000	12	8	-5	91.320	60.000
2.	Produsul B	175.000	189.000	23	25		175.030	175.030
3.	Produsul C	204.000	219.000	27	29		205.470	205.470
4.	Produsul D	80.000	68.000	10	9	-1	76.100	68.000
5.	Produsul E	215.000	225.000	28	29		213.080	213.080
	TOTAL	**770.000**	**761.000**	**100**	**100**	**-6**	**761.000**	**721.580**

Pe baza datelor din tabelul de mai sus urmează să se determine coeficientul mediu de structură (K_{st}):

$$K_{st} = 100 - \sum|\Delta g| = 100 - \ 6 \ = 94\%$$

sau

$$K_{st} = 1 - \frac{\sum|\Delta g|}{100} = 1 - \frac{6}{100} = 0{,}94$$

sau

$$K_{st} = \frac{\sum q \min g_{i0}}{\sum q_r} = \frac{721.580}{761.000} = 0{,}94$$

$q_{min}g_{i0}$ = producţia executată în contul structurii prevăzute;

q_r = producţia recalculată.

Scanned with OKEN Scanner

Observaţii:

1. Valoarea producţiei recalculate:

- produsul A: $761.000 \times \frac{13}{100} = 99.930$ mii lei;
- produsul B: $761.000 \times \frac{23}{100} = 175.030$ mii lei;
- produsul C: $761.000 \times \frac{27}{100} = 205.470$ mii lei;
- produsul D: $761.000 \times \frac{10}{100} = 76.100$ mii lei;
- produsul E: $761.000 \times \frac{28}{100} = 213.080$ mii lei.

2. Valoarea producţiei executate în contul structurii prevăzute pentru fiecare produs se determină ca minimum dintre valoarea producţiei recalculate şi valoarea producţiei realizate.

Conform calculelor efectuate, în cadrul societăţii comerciale se înregistrează următoarea situaţie:

$K_{str} = 0,94$ (94%), deci $K_{str} < 1$

CONCLUZII:

În programul de producţie nu au fost respectate ponderile planificate pentru 6% dintre sortimente, dar a fost depăşit atât pe total, cât şi pentru restul de 94% dintre sortimentele realizate.

La produsele A şi D, volumul realizat de produse este mai mic decât cel prevăzut, ceea ce arată că există riscul ca pentru aceste produse, comenzile să nu poată fi onorate.

Pentru perioada următoare, se recomandă îmbunătăţirea modului de organizare a activităţii, precum şi creşterea eficienţei programului de fabricaţie a produselor B, C şi E, în special dacă există tendinţa de menţinere, sau de creştere a cererii pentru aceste produse.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 1.6.

Analiza calităţii produselor

Tabelul 1.14

mii lei

Nr. crt.	Clasa de calitate	Cantitate q (bucăţi)		Structura g (%)		Preţ unitar (lei/buc.)
		q_0	q_1	g_0	g_1	
1.	Cal. I	10.900	11.375	91	93	5
2.	Cal. a II-a	863	733	7	6	3
3.	Cal .a III-a	237	92	2	1	1
4.	**TOTAL**	**12.000**	**12.200**	**100**	**100**	-

Structura producţiei (g %):

$$\frac{Cantitatea\ Sd(q\ CA)}{Total} \times Sd100$$

EXEMPLU:

A. Coeficientul mediu de calitate ($\bar{k}$):

1.a) $$\boxed{\bar{k} = \frac{\sum q_i k_i}{\sum q_i}}$$

$$\bar{k}_0 = \frac{0.900 \times 1 + 863 \times 2 + 237 \times 3}{12.000} = \frac{13.337}{12.000} = 1{,}110$$

$$\bar{k}_1 = \frac{11.375 \times 1 + 733 \times 2 + 92 \times 3}{56.475} = \frac{13.117}{56.475} = 1{,}075$$

Scanned with OKEN Scanner

$$I_{\bar{k}} = \frac{\bar{k}_1}{\bar{k}_0} x100 = \frac{1,075}{1,110} \times 100 = 96,8\% \text{ sau } 0,968$$

$\bar{k}_1 < \bar{k}_0$, deci indicele coeficientului mediu de calitate se apropie de clasa 1 dec calitate (coeficient 1), ceea ce indică o situaţie favorabilă pentru firmă, semnificând îmbunătăţirea calităţii produselor realizate.

1.b) $\boxed{\bar{k} = \frac{\sum g_i k_i}{100}}$

$$\bar{k}_0 = \frac{91 \times 1 + 7 \times 2 + 2 \times 3}{100} = \frac{111}{100} = 1,110$$

$$\bar{k}_1 = \frac{93 \times 1 + 6 \times 2 + 1 \times 3}{100} = \frac{107,5}{100} = 1,075$$

$$I_{\bar{k}} = \frac{\bar{k}_1}{\bar{k}_0} x100 = \frac{1,075}{1,110} \times 100 = 96,8\% \text{ sau } 0,968$$

Deci, $K_1 < K_0$, ceea ce indică o situaţie favorabilă pentru firmă, semnificând îmbunătăţirea calităţii produselor realizate, întrucât valoarea lui K1 se apropie de coeficientul clasei superioare de calitate (1).

B. Prin intermediul preţului de vânzare

1. $\boxed{\bar{p} = \frac{\sum q_i p_i}{\sum q_i}}$

$$\bar{p}_0 = \frac{10.900 \times 5 + 863 \times 3 + 237 \times 1}{10.900 + 863 + 237} = \frac{57.326}{12.000} = 4,78 lei$$

$$\bar{p}_1 = \frac{11.375 \times 5 + 733 \times 3 + 92 \times 1}{11.375 + 733 + 92} = \frac{59.166}{12.200} = 4,85 lei$$

Scanned with OKEN Scanner

$$I_{\bar{p}} = \frac{\bar{p}_1}{\bar{p}_0} = \frac{4,85}{4,78} \times 100 = 101,46\% \text{ sau } 1,0146$$

2. $\boxed{\bar{p} = \frac{\sum g_i p_i}{100}}$

$$\bar{p}_0 = \frac{5 \times 91 + 3 \times 7 + 1 \times 2}{100} = \frac{478}{100} = 4,78 lei$$

$$\bar{p}_1 = \frac{5 \times 93 + 3 \times 6 + 1 \times 1}{100} = \frac{485}{100} = 4,85 lei$$

$$I_{\bar{p}} = \frac{\bar{p}_1}{\bar{p}_0} \times 100 = \frac{4,85}{4,78} \times 100 = 101,46\% \text{ sau } 1,0146$$

$I_{\bar{p}} > 100$, sau decât 1, ceea ce indică creşterea preţului mediu de vânzare a bunurilor, deci creşterea rezultatelor şi, implicit, a profitului.

C. Caracterizarea calităţii produselor

1. *Ponderea produselor de calitate superioară (V') în totalul produselor fabricate (V):*

$$\frac{V_0'}{V_0} = \frac{10.900 \times 91}{12.000} = 0,827 \text{ sau } 82,70\%$$

$$\frac{V_1'}{V_1} = \frac{11.375 \times 93}{12.200} = 0,867 \text{ sau } 86,70\%$$

$\frac{V_0'}{V_0} < \frac{V_1'}{V_1}$, ceea ce înseamnă că în intervalul analizat a crescut ponderea produselor de calitate superioară, cu efecte benefice asupra rezultatelor şi a profitabilităţii firmei.

Scanned with OKEN Scanner

2. *Coeficientul mediu generalizat al calităţii:*

$$K_g = \frac{\sum g_i \bar{k}_i}{100}$$

Pentru calcularea acestui coeficient se ţine cont de faptul că în cadrul firmei se realizează trei produse (A, B şi C), iar pentru fiecare dintre acestea se realizează produse de calitatea I, a II – a şi a III – a. Pentru cele trei produse se calculează coeficientul mediu de calitate $\bar{k}_i = \frac{\sum q_i k_i}{\sum q_i}$ şi ponderea în totalul producţiei.

Tabelul 1.15

Nr. crt.	Denumirea produselor	Structura producţiei g_i (%)		Coeficientul mediu de calitate pe produs $\bar{k}_i$		Determinarea coeficientului generalizat de calitate k_g		
		g_0	g_1	$\bar{k}_{i\,0}$	$\bar{k}_{i\,1}$	$\frac{g_{i0}\bar{k}_{i0}}{100}$	$\frac{g_{i1}\bar{k}_{i1}}{100}$	$\frac{g_{i1}\bar{k}_{i0}}{100}$
1.	Produsul A	6,7	4	1,13	1,17	0,075	0,046	0,045
2.	Produsul B	20,8	18,8	1,11	1,04	0,231	0,195	0,208
3.	Produsul C	28,3	18,8	1,11	1,08	0,314	0,324	0,333
4.	Produsul D	8,4	7	1,14	1,13	0,095	0,079	0,098
5.	Produsul E	35,8	40,2	1,14	1,07	0,408	0,431	0,458
	TOTAL	**100**	**100**	-	-	**1,123**	**1,075**	**1,142**

$$\Delta K_g = 1{,}075 - 1{,}123 = -0{,}048,$$

din care:

a) influenţa modificării structurii producţiei:

$$\Delta Kg_{\,g} = \frac{\sum g_{i1}\bar{k}_{i0}}{100} - \frac{\sum g_{i0}\bar{k}_{i0}}{100} = 1{,}142 - 1{,}123 = +0{,}019$$

b) influenţa modificării coeficientului mediu de calitate pe produs:

$$\Delta Kg_{\,\bar{k}} = \frac{\sum g_{i1}\bar{k}_{i1}}{100} - \frac{\sum g_{i1}\bar{k}_{i0}}{100} = 1{,}075 - 1{,}142 = -0{,}067$$

Scanned with OKEN Scanner

$$0{,}019 - 0{,}067 = -0{,}048$$

CONCLUZII:

Prin plan s-a prevăzut ca ponderea covârşitoare a producţiei să fie de calitatea I şi mai puţin de calitatea a II-a şi a III-a.

În raport cu aceste prevederi, se constată o îmbunătăţire a calităţii pe total firmă, întrucât coeficientul mediu generalizat al calităţii s-a apropiat de cifra 1 (coeficientul clasei superioare de calitate).

Pe sortimente, constatăm o îmbunătăţire a calităţii produselor B, C, D şi E, în timp ce la produsul A nu s-au realizat prevederile.

În aprecierea calităţii pe baza coeficientului mediu generalizat al calităţii se ţine seama de faptul că modificarea structurii producţiei este dată de cerinţele pieţei, iar efortul propriu al firmei pentru creşterea calităţii produselor se reflectă în coeficientul mediu de calitate pe produs.

Schimbarea calităţii poate fi determinată şi de schimbarea materiilor prime utilizate, dar în această situaţie metodologia de analiză a calităţii va fi similară cu cea a structurii producţiei.

Scanned with OKEN Scanner

APLICAŢII PROPUSE

1. Să se efectueze analiza situaţiei generale a activităţii de producţie şi comercializare, pe baza indicatorilor valorici, utilizând datele din tabelul următor:

- mii lei -

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă	
			Prevăzut	Realizat
1.	Cifra de afaceri (CA)	2.300	2.700	2.550
2.	Producţia marfă fabricată (Q_f)	2.874	2.900	2.880
3.	Producţia exerciţiului (Q_e)	3.050	3.180	3.075
4.	Valoarea adăugată (Q_a)	1.845	2.300	1.815

Se vor efectua analiza dinamicii activităţii de producţie şi comercializare pe baza indicatorilor valorici şi analiza raportului static şi dinamic între indicatorii valorici.

2. Să se realizeze analiza dinamicii şi a structurii cifrei de afaceri, pe baza următoarelor date:

- mii lei -

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	
			Prevăzut	Realizat
1.	Venituri din activitatea de bază	2.153	2.670	2.468
2.	Venituri din alte activităţi	147	30	82
5.	TOTAL CA	2.300	2.700	2.550

Scanned with OKEN Scanner

3. Pe baza datelor din tabelul următor, să se efectueze analiza factorială a cifrei de afaceri:

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Precedent	Realizat
1.	Cifra de afaceri (*CA*)	Mii lei	2.300	2.550
2.	Număr mediu de salariaţi (*N*)	Pers.	105	115
3.	Producţia marfă fabricată (*Qf*)	Mii lei	2.874	2.880
4.	Valoarea medie a activelor fixe (*Af*)	Mii lei	72	74
5.	Valoarea medie a activelor fixe productive (*Af'*)	Mii lei	50	53

4. Pe baza datelor din tabelul următor, să se realizeze analiza factorială a valorii adăugate:

Nr. crt.	Indicatori	U.M.	Prevăzut (n-1)	Realizat (n)
1.	Producţia exerciţiului (*Qe*)	Mii lei	3.100	3.075
2.	Consumuri cu materialele (*M*)	Mii lei	1.720	1.840
3.	Numărul mediu de salariaţi (*Ns*)	Persoane	105	115
4.	Fondul total de timp de muncă (*T*)	Ore-om	218.400	239.200

5. Să se efectueze analiza realizării programului de fabricaţie pe total şi pe sortimente, precum şi analiza structurii producţiei, utilizând datele din tabelul următor:

Nr. crt.	Sortimentul realizat	Valoarea producţiei (mii lei)		i_q (%)
		Prevăzut	Realizat	
1.	Produsul A	240	238	99,2
2.	Produsul B	217	250	115,2
3.	Produsul C	140	128	91,4
4.	Produsul D	93	105	131,1
5.	TOTAL	690	721	104,5

Scanned with OKEN Scanner

6. Să se realizeze analiza calităţii produselor pe baza datelor din tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Clasa de calitate	Cantitatea *q* (bucăţi)		Preţ unitar (lei/buc.)	Coeficient de echivalenţă (ke)
		Prevăzut	Realizat		
1.	Calitatea I-a	125.000	133.000	12	1,0
2.	Calitatea a II-a	200.000	124.000	5	0,8
3.	Calitatea a III-a	200.000	200.000	9	0,6
4.	TOTAL	525.000	457.000	-	-

7. Utilizând datele din tabelul următor, să se realizeze analiza cifrei de afaceri din activitatea de bază în corelaţie cu capacitatea de producţie şi cererea pieţei, din punctul de vedere al factorilor interni:

Nr. crt.	Indicatori (mil. lei)	Perioadele precedente			Perioada curentă		
		Anul 1	Anul 2	Anul 3	Media anuală	Prevăzut	Realizat
1.	Capacitatea de producţie - Qp	240	250	248	246	250	248
2.	Producţia fabricată - Qf	184	187	190	187	190	188
3.	Cifra de afaceri - CA	148	137	167	151	180	175
4.	Cererea estimată la începutul intervalului - Ce	150	145	150	148	155	154

8. Pe baza datelor din tabelul următor să se analizeze cifra de afaceri în corelaţie cu cota globală de piaţă:

Nr. crt.	Segmente de piaţă	Vânzări proprii Vp_j (mil lei)		Vânzări totale Vj (mil lei)	
		n-1	n	n-1	n
1.	ZONA 1	75	79	270	280
2.	ZONA 2	65	72	500	550
3.	ZONA 3	42	46	150	130
4.	ZONA 4	88	105	470	460
5.	ZONA 5	97	112	280	270
6.	TOTAL	367	414	1.670	1.690

Scanned with OKEN Scanner

9. Să se efectueze analiza situației generale a activității de producție și comercializare, precum și analiza raportului static și dinamic între indicatorii valorici, utilizând datele din tabelul următor:

Nr. crt.	Indicator	Simbol	U.M.	n-1	n
1	Cifra de afaceri	CA	mii lei	2.300	2.550
2	Producția marfă fabricată	Qf	mii lei	2.874	2.880
3	Producția exercițiului	Qe	mii lei	3.050	3.075
4	Valoarea adăugată	Qa	mii lei	1.845	1.815

10. Pe baza datelor din tabelul următor, să se realizeze analiza factorială a valorii adăugate:

Nr. crt.	Indicator	Simbol	U.M.	n-1	n
1	Producția exercițiului	Qe	mii lei	3.050	3.075
2	Consumuri cu materialele	M	mii lei	1.205	1.260
3	Numărul mediu de salariați	N	persoane	105	115
4	Numărul mediu de ore de muncă pe salariat	t	ore/om	1.630	1.750

11. Să se calculeze coeficienții medii de structură și sortiment, cunoscând datele din tabelul următor:

Nr. crt.	Denumirea produsului	U.M.	Cantitatea		Prețul unitar (lei)	
			q_0	q_1	p_0	p_1
1.	Produsul A	buc.	5.000	5.550	80	84
2.	Produsul B	buc.	2.000	2.175	18	20
3.	Produsul C	buc.	1.125	1.925	22	21
4.	*Total grupa I*	*buc.*	*8.125*	*9.650*	pm_0	pm_1
5.	Grupa a II – a	tone	10.000	900	15	16,5
6.	Grupa a III – a	litri	1.250	1.150	42	40,5

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL II

ANALIZA CHELTUIELILOR

Tema 2.1. Analiza cheltuielilor aferente veniturilor
Tema 2.2. Analiza factorială a cheltuielilor la 1.000 de lei cifră de afaceri
Tema 2.3. Analiza cheltuielilor materiale la 1.000 de lei venituri din exploatare
Tema 2.4. Analiza cheltuielilor cu salariile
2.4.1. Analiza eficienței cheltuielilor salariale
2.4.2. Analiza corelației dintre dinamica productivității muncii și dinamica salariului mediu
Tema 2.5. Analiza cheltuielilor cu dobânzile
Tema 2.6. Analiza costurilor pe produse
2.6.1. Analiza dinamicii, nivelului și a structurii costului produselor
2.6.2. Analiza principalelor categorii de cheltuieli
2.6.3. Analiza costului produselor comparabile
2.6.4. Analiza costului marginal
APLICAȚII PROPUSE

Scanned with OKEN Scanner

Tema 2.1.

Analiza cheltuielilor aferente veniturilor

Tabelul 2.1.

- mii lei -

Nr crt.	*Indicatori pe tipuri de activităţi*	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	
			Prevăzut	Realizat
1.	Cheltuieli de exploatare	25.400	23.800	24.100
2.	Cheltuieli financiare	2.000	1.000	1.380
3.	**TOTAL CHELTUIELI**	**27.400**	**24.800**	**25.480**
4.	Venituri din exploatare	29.450	30.000	30.931
5.	Venituri financiare	1.645	1.500	870
6.	**TOTAL VENITURI**	**31.095**	**31.500**	**31.801**
7.	Venituri din exploatare (%) (rd.4: rd.6)	95	96	97
8.	Venituri financiare (%) (rd.5:rd.6)	5	4	3
9.	**TOTAL VENITURI (%)**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
10.	Rata de eficienţă a cheltuielilor de exploatare (lei) (rd.1:rd.4)	862,5	793,3	779,2
11.	Rata de eficienţă a cheltuielilor financiare (lei) (rd.2: rd.5)	1.215,8	666,7	1.586,2
12.	**Rata de eficienţă a cheltuielilor totale (lei)** (rd.3: rd.6)	**881,1**	**787,3**	**801,2**

EXEMPLU:

Modificarea ratei de eficienţă a cheltuielilor totale (cheltuieli totale la 1.000 venituri):

$$R_{ct} = \frac{\sum_i g_i c_i^{(1.000)}}{100}$$ (se lucrează cu datele din perioada curentă)

Scanned with OKEN Scanner

$$\Delta R_{ct} = 801,2 - 787,3 = \underline{+13,9} \text{ lei}$$

Valoarea cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri totale a crescut cu 13,9 lei ca urmare a următoarelor influenţe:

- *influenţa modificării structurii veniturilor:*

$$\Delta R_{ct(g)} = \frac{\sum_i g_{i1} c_{i0}^{(1000)}}{100} - \frac{\sum_i g_{i0} c_{i0}^{(1000)}}{100} = \frac{95 \cdot 793.3 + 5 \cdot 1.215.8}{100} -$$
$$- 787,3 = 814.3 - 787.3 \cong +27 lei$$

- *influenţa modificării cheltuielilor la 1.000 de lei venituri, pe tipuri de activităţi:*

$$\Delta R_{ct(c^{(1000)})} = \frac{\sum_i g_{i1} c_{i1}^{(1000)}}{100} - \frac{\sum_i g_{i1} c_{i0}^{(1000)}}{100} = 801,2 - 814,3 = -13,1 lei$$

<u>CONCLUZII:</u>

Conform rezultatelor obţinute, se constată că creşterea cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri se datorează în exclusivitate modificării structurii veniturilor pe tipuri de activităţi (care a generat o creştere cu 27 lei). Evoluţia structurii cheltuielilor la 1.000 de lei venituri, pe tipuri de activităţi, a influenţat pozitiv modificarea ratei de eficienţă a cheltuielilor, deoarece a determinat reducerea acesteia cu 15,1 lei.

- Dacă se analizează evoluţia cheltuielilor la 1.000 de lei venituri, pe tipuri de activităţi, se constată următoarele aspecte:
  - cea mai mare influenţă asupra evoluţiei pozitive a ratei de eficienţă a cheltuielilor au avut-o cheltuielile de exploatare, care deţin cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor şi care au scăzut de la 793,3 lei faţă de prevederi, la 779,2 lei în perioada curentă;
  - o evoluţie pozitivă s-a înregistrat şi în cazul cheltuielilor financiare la 1.000 de lei venituri financiare, care au scăzut de la 1.126,4 lei faţă de prevederi la 1.254,1 lei în perioada curentă;

Scanned with OKEN Scanner

Efectul modificării ratei de eficienţă a cheltuielilor totale:

$$-\frac{V_1}{1.000}(R_{ct_1} - R_{ct_0}) = -\frac{31.801}{1.000} \cdot 13,9 = -448,2$$

Creşterea cu 13,9 lei a cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri, a determinat reducerea rezultatului exerciţiului înainte de impozitare cu circa 448,2 mii lei, ceea ce reprezintă un aspect negativ.

Pentru perioada următoare se recomandă reducerea cheltuielilor pe baza respectării criteriului eficienţei economice, realizând produsele cu consumuri mai mici de materii prime, materiale, forţă de muncă etc. De asemenea, se impune îmbunătăţirea modului de organizare şi desfăşurare a activităţii, creşterea disciplinei privind respectarea clauzelor contractuale, a termenelor de plată, şi a prevederilor legale, în vederea reducerii penalizărilor.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 2.2.

Analiza factorială a cheltuielilor la 1.000 lei cifră de afaceri

Tabelul 2.2.

- mii lei-

Nr. crt.	Indicatori	Perioada curentă	
		Prevăzut	Realizat
1.	Cifra de afaceri exprimată în prețuri de vânzare, exclusiv TVA (q_vp)	407.000	409.100
2.	Cheltuieli totale aferente cifrei de afaceri (q_vc)	350.965	356.690
3.	Volumul efectiv al producției vândute, exprimată în: • costuri prevăzute ($q_{v1}c_0$) • prețuri prevăzute ($q_{v1}p_0$)	 - -	 347.648 408.544
4.	Cheltuieli la 1.000 de lei cifră de afaceri ($C^{(1.000)}$) (lei)	862,32	871,89

EXEMPLU:

$$\Delta C^{(1.000)} = C_1^{(1.000)} - C_0^{(1.000)} = 871,89 - 862,32 = \underline{+9,57 \text{ lei}}$$

Creșterea cheltuielilor la 1.000 de lei cifră de afaceri cu 9,58 lei se datorează influenței următorilor factori:

- influența modificării structurii cifrei de afaceri:

$$\Delta C_q^{(1000)} = \frac{\sum qv_1c_0}{\sum qv_1p_0} \cdot 1000 - \frac{\sum qv_0c_0}{\sum qv_0p_0} \cdot 1000 = \frac{347.648}{408.544} \cdot 1000 - \frac{350.965}{407.000} \cdot 1000 =$$

$$= 850.94 - 862.32 \equiv -11.38 lei$$

- influența modificării prețurilor de vânzare, exclusiv TVA:

$$\Delta C_p^{(1000)} = \frac{\sum qv_1c_0}{\sum qv_1p1} \cdot 1000 - \frac{\sum qv_1c_0}{\sum qv_1p_0} \cdot 1000 = \frac{347.648}{409.100} \cdot 1000 - \frac{347.648}{408.544} \cdot 1000 =$$

$$= 849.79 - 850.94 \equiv -1.15 lei$$

Scanned with OKEN Scanner

- *influenţa modificării costurilor unitare:*

$$\Delta C_c^{(1000)} = \frac{\sum q v_1 c_1}{\sum q v_1 p_1} \cdot 1000 - \frac{\sum q v_1 c_0}{\sum q v_1 p} \cdot 1000 = 871.89 - 849.79 \equiv +22.1 lei$$

$$-11,38 + (-1,15) + 22,1 = \underline{+9,57 \text{ lei}}$$

CONCLUZII:

Se remarcă o creştere a nivelului cheltuielilor la 1.000 lei cifră de afaceri egală cu 9,57 lei, cu implicaţii negative asupra profitului aferent cifrei de afaceri şi prin urmare asupra profitului brut. Cu toate că s-au obţinut rezultate pozitive (reduceri de cheltuieli prin modificarea producţiei vândute şi creşterea preţurilor de vânzare), influenţa negativă a costurilor a fost de circa două ori mai mare şi a determinat creşterea cheltuielilor la 1.000 lei cifră de afaceri egală cu 22,1 lei.

Modificarea structurii producţiei s-a realizat în favoarea sortimentelor cu un nivel al cheltuielilor la 1.000 lei cifră de afaceri mai mic decât media prevăzută, de 862,32 lei.

Influenţa pozitivă exercitată de preţul de vânzare (-1,15 lei) poate fi explicată prin creşterea calităţii produselor sau prin cucerirea unor noi pieţe de desfacere.

Factorul calitativ, costurile pe produse, a influenţat nefavorabil indicatorul analizat, prin creşterea costurilor materiale şi salariale la produsele care deţin ponderea majoritară, reflectând o gestiune necorespunzătoare a consumului de materiale şi manoperă, sau ca urmare a influenţei preţurilor de achiziţie a materiilor prime şi materialelor, situaţie în care firma nu poate interveni decât prin schimbarea surselor de aprovizionare şi printr-un sistem de negociere contractuală bine fundamentat.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 2.3.

Analiza cheltuielilor materiale la 1.000 lei venituri din exploatare

Tabelul 2.3.

- mii lei-

Nr. crt.	Indicatori	Perioada curentă (n)		Indici (%)
		Prevăzut	Realizat	
1.	Venituri din exploatare	400.000	418.000	104
2.	Cheltuieli materiale	165.000	168.500	102,1
3.	Cheltuieli materiale la 1.000 lei venituri din exploatare	412,5	403,1	97

2.4.1. Analiza factorială a cheltuielilor materiale la 1.000 de lei cifră de afaceri

Modelul de analiză:

$Cm^{(1000)} = Cm/Ve \times 1.000$, în care:

Cm – Cheltuieli materiale

Ve – venituri din exploatare

$Cm^{(1000)}$ - Cheltuieli materiale la 1.000 lei venituri din exploatare

EXEMPLU:

$$\Delta C_m^{(1.000)} = C_{m\ 1}^{(1.000)} - C_{m\ 0}^{(1.000)} = 403,1 - 412,5 = -9,4$$

Scanned with OKEN Scanner

Această evoluţie se datorează influenţei următorilor factori:

a) influenţa modificării veniturilor din exploatare:

$$\Delta Cm_{Ve}^{(1000)} = \frac{Cm_0}{Ve_1} \cdot 1000 - \frac{Cm_0}{Ve_0} \cdot 1000 = \frac{165.000}{418.000} \cdot 1000 - \frac{165.000}{400.000} \cdot 1000 =$$

$$= 394.73 - 412.5 \equiv -17.7 lei$$

b) influenţa modificării cheltuielilor materiale:

$$\Delta Cm_{Cm}^{(1000)} = \frac{Cm1}{Ve1} \cdot 1000 - \frac{Cm0}{Ve_1} \cdot 1000 = \frac{168.500}{418.000} \cdot 1000 -$$

$$- \frac{165.000}{418.000} \cdot 1000 = +8.3 lei$$

-17,7 + 8,3 = -9,4 lei

CONCLUZII:

Pe baza analizei cheltuielilor materiale la 1.000 lei venituri din exploatare se constată că acestea au scăzut cu 9,4 lei, ceea ce se apreciază ca fiind o evoluţie favorabilă, pentru că drept consecinţă are loc o creştere a profitului din exploatare. La această dinamică pozitivă a cheltuielilor materiale la 1.000 lei venituri din exploatare a contribuit creşterea într-un ritm mai rapid a veniturilor din exploatare (104%) faţă de cea a cheltuielilor materiale (102,1%).

Suma cheltuielilor materiale a influenţat negativ, prin creşterea valorii absolute a cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilii etc şi alte materiale consumabile.

RECOMANDĂRI:

Se recomandă o analiză detaliată a cheltuielilor materiale pe produs, pe articole de cheltuieli (elemente structurale) şi aplicarea măsurilor de reducere a acelor categorii care înregistrează depăşiri, până la limita afectării calităţii produselor finite.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 2.4.

Analiza cheltuielilor cu salariile

2.4.1. Analiza eficienţei cheltuielilor salariale

Tabelul 2.4.

- mii lei-

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (N – 1)	Perioada curentă (N)	Indice (%)
1.	Fond de salarii (Fs)	32.704	36.120	110,4
2.	Impozite (I)	8.176	9.391	114,8
3.	Fond cercetare-dezvoltare (F_{C-D})	2.519	2.519	100
4.	Alte cheltuieli personal (Achp)	200	205	102,5
5.	Total cheltuieli personal (Chp)	43.599	48.235	104,8
6.	Cifra de afaceri (CA)	392.000	390.000	99,4
7.	Număr personal (N)	800	815	101,8
8.	Productivitatea muncii (W)	490	478,5	97,6
9.	Număr de ore lucrate/persoană (t)	560	554	99,3
10.	Salariu mediu orar (sh)	0,073	0,080	109,5
11.	Indicele salariului mediu (I_{sh})	105	109,5	100,3
12.	Indicele productivităţii muncii (I_w)	106	97,6	92

Model de analiză:

$$Fs = N \times t \times sh$$

EXEMPLU:

Modificarea cheltuielilor cu salariile:

$$\Delta Fs = Fs_1 - Fs_0 = 36.120 - 32.704 = +3.416 \text{ mii lei}$$

Scanned with OKEN Scanner

Creşterea cheltuielilor cu salariile cu 3.416 mii lei se datorează influenţei următorilor factori:

a. Influenţa modificării numărului mediu de salariaţi:

$$\Delta Fs_N = (N_1 - N_0) \times t_0 \times sh_0 = 15 \times 560 \times 0,073 = +613 \text{ mii lei}$$

b. Influenţa modificării numărului mediu de ore lucrate:

$$\Delta Fs_h = N_1 (t_1 - t_0)\, sh_0 = 815 \times (-6) \times 0,073 = -357 \text{ mii lei}$$

c. Influenţa modificării salariului mediu orar:

$$\Delta Fs_{sh} = N_1 \times t_1 (sh_1 - sh_0) = 815 \times 554 \times (0,080 - 0,073) = +3.160 \text{ mii lei}$$

$$\Delta Fs = \Delta Fs_N + \Delta Fs_h + \Delta Fs_{sh} = 613 + (-357) + 3.160 = 3.416 \text{ mii lei}$$

CONCLUZII:

Depăşirea fondului de salarii s-a datorat în principal creşterii salariului mediu orar cu 9,5% şi într-o măsură mai mică creşterii numărului de angajaţi (1,8%).

Un aspect negativ îl reprezintă reducerea pe fiecare angajat a timpului lucrat (cu 6 ore), ceea ce, pe lângă diminuarea volumului producţiei vândute, a dus şi la scăderea productivităţii muncii. Între volumul de activitate şi fondul de salarii, în special cel direct productiv, există o strânsă legătură. De aceea, alături de modificările absolute, interesează şi modificarea relativă a fondului de salarii faţă de volumul producţiei vândute, prin compararea fondului de salarii efectiv cu cel admisibil (I_{CA} = 99,4%).

Când fondul de salarii efectiv este mai mic decât fondul de salarii admisibil, avem o economie relativă, influenţată de creşterea productivităţii muncii. Când fondul de salarii efectiv este mai mare decât fondul de salarii admisibil, avem o depăşire relativă de cheltuieli.

La firma analizată, fondul de salarii efectiv este mai mare decât fondul de salarii admisibil cu 3.612 mii lei (36.120 – 32.704 x 99,4%), deci o situaţie necorespunzătoare, ceea ce arată că, deşi productivitatea muncii a scăzut, fondul de salarii a crescut şi în consecinţă s-au plătit salarii în plus cu 3.612 mii lei faţă de valoarea cifrei de afaceri realizată.

Scanned with OKEN Scanner

2.4.2. Analiza corelaţiei dintre dinamica productivităţii muncii şi dinamica salariului mediu

Tabelul 2.5.

- mii lei-

Nr. crt.	Indicator	Perioada precedentă (N-1)	Perioada curentă (N)	$\frac{P_N}{P_{N-1}}$
1.	Cifra de afaceri (*CA*)	392.000	390.000	99,4
2.	Numărul mediu de salariaţi (*N*)	800	815	101,8
3.	Productivitatea muncii (w)	490	478,5	97,6
4.	Fond de salarii (*Fs*)	32.704	36.120	110,4
5.	Salariul mediu orar (sh)	0,073	0,080	109,5
6.	Indicele corelaţiei (I_c): $I_c = \frac{I_{\overline{sh}}}{I_{\overline{w}}}$	0,99	1,121	

$$\Delta Ic = Ic_1 - Ic_0 = 1,121 - 0,99 = +0,131$$

CONCLUZII:

Nerealizarea indicelui de corelaţie prevăzut ne arată că ritmul de creştere a productivităţii muncii (97,6%) este inferior celui de creştere a salariului mediu (109,5%), ceea ce demonstrează că există deficienţe în introducerea progresului tehnic, în organizare şi conducere.

Nerespectarea corelaţiei (Iw > Ish) se poate datora şi creşterii salariului mediu tarifar, ce poate duce temporar la o devansare a creşterii salariului faţă de creşterea productivităţii muncii.

În această situaţie este necesar ca firma să găsească noi posibilităţi de creştere a productivităţii muncii, pentru a avea mijloacele băneşti necesare acoperirii sporului de salariu tarifar.

RECOMANDĂRI:

a. Introducerea progresului tehnic, ce duce la creşterea gradului de înzestrare a muncii, scurtează durata procesului de producţie, reducând în final timpul de muncă;

Scanned with OKEN Scanner

b. Perfecționarea pregătirii profesionale a personalului;

c. Dimensionarea corectă a personalului, având în vedere nivelul productivității muncii;

d. Asigurarea concordanței între nivelul de calificare solicitat de lucrări și nivelul calificării personalului.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 2.5.

Analiza cheltuielilor cu dobânzile la 1.000 de lei cifră de afaceri

Tabelul 2.6.

- mii lei -

Nr. crt.	Indicator	Perioada precedentă (P_0)	Perioada curentă (P_1)	Indici (%)
1.	Cifra de afaceri (CA)	392.000	390.000	99,5
2.	Suma dobânzilor plătite (Sd)	875	990	113
3.	Împrumuturi, credite şi datorii asimilate (D)	8.750	8.580	98,05

Pentru analiza eficienţei cheltuielilor cu dobânzile, se poate utiliza modelul:

$$\frac{Sd}{CA}\cdot 1.000 = \left(\frac{D}{CA}\cdot\frac{Sd}{D}\right)\cdot 1.000$$

unde:

$\frac{Sd}{CA}\cdot 1.000$ = cheltuieli cu dobânzile la 1.000 lei cifră de afaceri;

$\frac{D}{CA}$ = ponderea participării surselor atrase la formarea cifrei de afaceri ;

$\frac{Sd}{D}$ = procentul mediu al dobânzilor.

$$\Delta\frac{Sd}{CA} = \frac{Sd_1}{CA_1} - \frac{Sd_0}{CA_0}\cdot 1.000 = \left(\frac{990}{390.000} - \frac{875}{392.000}\right)\cdot 1.000 = 2,5 - 2,2$$

$= +0,3$ lei, din care:

Scanned with OKEN Scanner

- influenţa ponderii participării surselor atrase la formarea (realizarea) cifrei de afaceri:

$$\Delta\left(\frac{Sd}{CA}\cdot 1.000\right)_{\frac{D}{CA}} = \left(\frac{D_1}{CA_1} - \frac{D_0}{CA_0}\right)\cdot\frac{Sd_0}{D_0}\cdot 1.000 =$$

$$= -0.03 \text{ lei}$$

- influenţa procentului mediu al dobânzilor:

$$\Delta\left(\frac{Sd}{CA}\cdot 1.000\right)_{\frac{Sd}{D}} = \frac{D_1}{CA_1}\cdot\left(\frac{Sd_1}{D_1} - \frac{Sd_0}{D_0}\right)\cdot 1.000 = +0,33$$

-0,03 lei + 0,33 lei = + 0,3 lei

CONCLUZII:

Creşterea cheltuielilor cu dobânzile la 1.000 lei CA s-a datorat în cea mai mare măsură creşterii ratei dobânzii, generată de schimbările intervenite în structura creditelor, precum şi de nerealizarea volumului cifrei de afaceri cu 2.000 mii lei.

Pentru ca activitatea firmei să fie eficientă, în volumul total de credite, ponderea cea mai mare trebuie să o aibă creditele pentru exploatare şi desfacere. Se va avea în vedere şi creşterea cifrei de afaceri pentru obţinerea de resurse financiare proprii, suplimentare.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 2.6.

Analiza costurilor pe produse

2.6.1. Analiza dinamicii costului produselor:

Tabelul 2.7.

Nr. crt.	Produsul realizat	U.M.	Costul unitar (lei/produs)			
			Realizat în cadrul firmelor concurente	Realizat în perioada precedentă	Planificat	
					Prevăzut	Realizat
1.	PRODUS A	buc.	15	14	13	14
2.	PRODUS B	buc.	18	16	15	15
3.	PRODUS C	buc.	7	8	7	9

Costurile unitare ale principalelor produse realizate au înregistrat următoarea evoluţie:

- în cazul produsului A, costul unitar are o tendinţă de reducere, fiind mai mic decât cel al firmelor concurente;
- în cazul produsului B, costul unitar are o evoluţie descrescătoare, fiind situat sub costul produselor similare ale concurenţei;
- în cazul produsului C, costul unitar are o evoluţie crescătoare şi este situat peste costul concurenţei.

CONCLUZII:

Evoluţia costului unitar al produsului C este defavorabilă. Ca urmare, se impune renunţarea la realizarea sa, fie în favoarea creşterii cantităţii fabricate din produsele A şi B, fie în favoarea unui nou produs, pentru care cererea este în creştere.

Scanned with OKEN Scanner

În acest moment, firma îşi poate creşte cota de piaţă pentru produsele A şi B, sau poate chiar să intre pe pieţe noi, îmbunătăţindu-şi imaginea şi poziţia.

În concluzie, în vederea creşterii profitabilităţii firmei, se urmăreşte minimizarea cost unitar pe produs, atât faţă de valoarea prevăzută şi faţă de perioadele precedente, cât şi faţă de costurile unitare realizate de concurenţi.

2.6.2. Analiza structurii costului unitar al produselor:

Pentru exemplificare, se prezintă situaţia elementelor care formează costul unitar în cazul produsului B:

Tabelul 2.8.

Nr. crt.	Categorii de cheltuieli	Costul unitar (lei/produs)		Structura (%)	
		Prevăzut	Realizat	Prevăzut	Realizat
1.	Materii prime	3.780	3.815	55	57
2.	Salarii directe	860	950	13	14
3.	CIFU (cheltuieli întreţinere şi funcţionare utilaje)	854	860	13	13
4.	CCS (cheltuieli comune ale secţiei)	560	545	8	8
5.	CGS (cheltuieli generale ale secţiei)	290	298	4	4
6.	*Cost uzină*	*6.334*	*6.468*	-	-
7.	Cheltuieli desfacere	350	350	7	4
5.	**Cost complet**	**6.684**	**6.818**	**100**	**100**

În structura costului unitar, ponderea cea mai mare o deţin cheltuielile cu materiile prime, atât în prevederi cât şi în perioada curentă. Faţă de prevederi, produsul se realizează cu un consum specific mai mare cu 2%. Cheltuielile cu salariile directe sunt, de asemeni, mai mari în realitate cu 1%.

Scanned with OKEN Scanner

În cazul CFU, CCS şi CGS, situaţia a fost staţionară din punctul de vedre al ponderii acestora în total cost. Cheltuielile de desfacere deşi au rămas constante valoric, îşi cresc ponderea în total cost complet.

2.6.3. Analiza principalelor categorii de cheltuieli

Pentru această aplicaţie se vor utiliza, pe lângă alte informaţii, datele din tabelul 2.10.:

A. Cheltuielile cu materii prime (*Chm*):

$$Chm = c_s \cdot p',$$

unde: c_s = consumul specific (consum de materii prime pe produs);
p' = preţul unitar al materiilor prime.

Tabelul 2.9.

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Consum specific (c_s)	g.	85	88
2.	Preţ unitar (p')	lei/g.	45	50
3.	Cheltuieli cu materii prime (*Chm*)	lei	3.825	4.400

$\Delta Chm = Chm_1 - Chm_0 = 4.400 - 3.825 = +575$ lei, din care:

- influenţa consumului specific:

$$\Delta Chm_{c_s} = (c_{s1} - c_{s0}) \cdot p'_0 = (88 - 85) \cdot 45 = \underline{+135 lei}$$

- influenţa preţului unitar al materiilor prime:

$$\Delta Chm_{p'} = c_{s1} \cdot (p'_1 - p'_0) = 88 \cdot (50 - 45) = \underline{+440 lei}$$

135 lei + 440 lei = +575 lei

B. Cheltuielile cu salariile (*Chs*):

$$Chs = t \cdot sh,$$

unde: t = timpul necesar realizării produsului (consum de manoperă pe produs);
sh = salariul mediu orar.

Scanned with OKEN Scanner

În cazul CFU, CCS şi CGS, situaţia a fost staţionară din punctul de vedre al ponderii acestora în total cost. Cheltuielile de desfacere deşi au rămas constante valoric, îşi cresc ponderea în total cost complet.

2.6.3. Analiza principalelor categorii de cheltuieli

Pentru această aplicaţie se vor utiliza, pe lângă alte informaţii, datele din tabelul 2.10.:

A. Cheltuielile cu materii prime (*Chm*):

$$Chm = c_s \cdot p',$$

unde: c_s = consumul specific (consum de materii prime pe produs);
p' = preţul unitar al materiilor prime.

Tabelul 2.9.

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Consum specific (c_s)	g.	85	88
2.	Preţ unitar (p')	lei/g.	45	50
3.	Cheltuieli cu materii prime (*Chm*)	lei	3.825	4.400

$\Delta Chm = Chm_1 - Chm_0 = 4.400 - 3.825 = +575$ lei, din care:

- influenţa consumului specific:

$$\Delta Chm_{c_s} = (c_{s1} - c_{s0}) \cdot p'_0 = (88-85) \cdot 45 = \underline{+135 lei}$$

- influenţa preţului unitar al materiilor prime:

$$\Delta Chm_{p'} = c_{s1} \cdot (p'_1 - p'_0) = 88 \cdot (50-45) = \underline{+440 lei}$$

135 lei + 440 lei = +575 lei

B. Cheltuielile cu salariile (*Chs*):

$$Chs = t \cdot sh,$$

unde: t = timpul necesar realizării produsului (consum de manoperă pe produs);
sh = salariul mediu orar.

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 2.10.

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Timpul necesar realizării unui produs (t)	ore	2	2,5
2.	Salariul mediu orar (sh)	lei/oră	104	105
3.	*Cheltuieli cu salarii directe (Chs)*	*lei*	*208*	*262,5*

$\Delta Chs = Chs_1 - Chs_0 = 262,5 - 208 = +54,5$ lei, din care:

- influenţa consumului de timp de muncă:

$$\Delta Chs_t = (t_1 - t_0) \cdot sh_0 = (2,5-2) \cdot 104 = \underline{+52 lei}$$

- influenţa salariului mediu orar:

$$\Delta Chs_{sh} = t_1 \cdot (sh_1 - sh_0) = 2,5 \cdot (105-104) = \underline{+2,5 lei}$$

+52 lei + 2,5 lei = +54,5 lei

C. Cheltuieli de regie şi alte cheltuieli indirecte (*Chi*):

Tabelul 2.11.

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Volumul producţiei realizate (q)	buc.	7.500	7.200
2.	Cheltuieli de regie şi alte cheltuieli indirecte (chi)	lei/buc	12	13,5
3.	Indicele evoluţiei producţiei I_q (q_1:q_0)	-	-	0,96

$\Delta chi = chi_1 - chi_0 = 13,5 - 12 = +1,5$ lei, din care:

- influenţa volumului producţiei realizate:

$$\Delta chi_q = \frac{chi_0}{I_q} - chi_0 = \frac{12}{0,96} - 12 = +0,5$$

Scanned with OKEN Scanner

- influenţa sumei absolute a cheltuielilor de regie aferente produsului:

$$\Delta chi_{chi} = chi_1 - \frac{chi_0}{I_q} = 13{,}5 - \frac{12}{0{,}96} = +1$$

+0,5 lei + 1 lei = + 1,5 lei

CONCLUZII:

A. Cheltuielile cu materiile prime au crescut cu 575 de lei/ produs, ceea ce reprezintă un aspect nefavorabil. Această evoluţie s-a datorat atât creşterii consumului specific, care a generat creşterea cheltuielilor cu materiile prime cu 135 lei/produs, cât mai ales activităţii de aprovizionare, datorită căreia s-au obţinut materii prime la preţuri mai puţin avantajoase, motiv pentru care cheltuielile materiale au crescut cu 440 lei/produs.

B. Cheltuielile cu salariile au crescut cu 54,5 lei/produs. Această evoluţie nefavorabilă s-a datorat ambilor factori cu acţiune directă. Astfel, creşterea consumului de manoperă a determinat decisiv creşterea cheltuielilor cu salariile cu 52 lei/produs, în timp ce salariul mediu tarifar orar a determinat o creştere a cheltuielilor cu salariile cu doar 2,5 lei/produs. Din punctul de vedere al salariaţilor creşterea salariului mediu orar reprezintă un aspect pozitiv. Din punctul de vedere al firmei, creşterea salariului mediu orar nu are la bază creşterea productivităţii muncii, ceea ce reprezintă o situaţie nefavorabilă.

C. Cheltuielile de regie au influenţat negativ costul unui produs, acesta crescând cu 1,5 lei/produs. Influenţa negativă s-a datorat creşterii sumei absolute a cheltuielilor de regie, ceea ce a generat creşterea cheltuielilor de regie unitare cu 1 leu/produs. Volumul producţiei a influenţat de asemenea negativ evoluţia cheltuielilor de regie, dar nesemnificativ, acestea crescând cu 0,5 lei/produs.

Scanned with OKEN Scanner

2.6.3. Analiza costului produselor comparabile

În analiza evoluţiei costurilor aferente produselor comparabile, se vor folosi următoarele formule:

- modificarea absolută a costului (M):

$$M_p = c_p - c_0;$$

$$M_1 = c_1 - c_0,$$

unde: c_p = costul prevăzut;

c_0 = costul precedent;

c_1 = costul realizat.

- modificarea procentuală:

$$M_{\%p} = \frac{c_p - c_0}{c_0} \cdot 100 \quad \text{sau} \quad \left(\frac{c_p}{c_0} - 1\right) \cdot 100$$

$$M_{\%1} = \frac{c_1 - c_0}{c_0} \cdot 100 \quad \text{sau} \quad \left(\frac{c_1}{c_0} - 1\right) \cdot 100$$

Tabelul 2.14.

Nr. crt.	Produsul realizat	Costul unitar (lei)			Modificarea absolută (lei)		Modificarea procentuală (%)	
		Precedent (c_0)	Prevăzut (c_p)	Realizat (c_1)	Prevăzut (c_p-c_0)	Realizat (c_1-c_0)	Prevăzut [(c_p-c_0)/ c_0]*100	Realizat [(c_1-c_0)/ c_0]*100
1.	Produsul A	74	70	73	-4	-1	-5,4	-1,4
2.	Produsul B	68	65	66	-3	-2	-4,4	-2,9
3.	Produsul C	52	50	55	-2	+3	-3,8	+5.8

EXEMPLU:

PRODUSUL A:

Pentru acest produs s-a prevăzut o reducere a costului cu 4 de lei (-5,4%) şi s-a realizat o reducere cu 1 de lei (-1,4%). Această evoluţie

Scanned with OKEN Scanner

favorabilă s-a datorat diferenţei dintre valoarea efectiv realizată şi cea prevăzută, astfel:

- modificarea absolută:

$$c_1 - c_p = 73 - 70 = \underline{+3} \text{ lei;}$$

- modificarea relativă:

$$\frac{c_1 - c_p}{c_0} \cdot 100 = \frac{73 - 70}{74} \cdot 100$$

$$= \underline{+4.05\%}.$$

PRODUSUL B:

În acest caz s-a prevăzut reducerea costului cu 3 de lei (-4,4%) şi s-a realizat o creştere cu 1 leu, dar sub nivelul anului precedent (cu 2 lei), ceea ce reprezintă un aspect pozitiv. Această evoluţie s-a datorat următoarei situaţii:

- modificarea absolută:

$$c_1 - c_p = 66 - 65 = \underline{+1} \text{ lei;}$$

- modificarea relativă:

$$\frac{c_1 - c_p}{c_0} \cdot 100 = \frac{66 - 65}{68} \cdot 100$$

$$= \underline{+1,47\%}.$$

PRODUSUL C:

Pentru produsul C s-a prevăzut o scădere a costului cu 2 lei (-3,8%) şi s-a realizat o creştere cu 5 lei (+5,8%), peste nivelul prevăzut, şi cu 3 lei mai mare decât costul precedent. Evoluţia nefavorabilă s-a datorat următoarelor aspecte:

- modificarea absolută:

$$c_1 - c_p = 55 - 50 = \underline{+5} \text{ lei;}$$

- modificarea relativă:

$$\frac{c_1 - c_p}{c_0} \cdot 100 = \frac{55 - 50}{52} \cdot 100$$

$$= \underline{+9,61\%}.$$

Scanned with OKEN Scanner

2.6.4. Analiza costului marginal

Formula de calcul a costului marginal este următoarea:

$$C^m = \frac{\Delta CT}{\Delta Q},$$

unde: - C^m = costul marginal, sau al unei unităţi suplimentare de producţie;

- $\Delta CT = CT_1 - CT_0$ şi reprezintă sporul costului total, dacă producţia creşte cu o unitate, CT_1 - costul total al noii serii de produse şi CT_0 reprezintă costul total al vechii serii de produse;

- $\Delta Q = Q_1 - Q_0$ şi reprezintă sporul de producţie realizat în cadrul noii serii de produse (Q_1) faţă de perioada producţia fabricată în cadrul vechii serii de produse (Q_0).

Costul marginal se determină pe baza datelor din coloana 4, comparând costul global total de la o treaptă a producţiei cu treapta anterioară: pe treapta 2 comparativ cu treapta 1 avem: 440 – 380 = 60. Situaţia avantajoasă se menţine cât costul marginal să fie mai mic decât costul total mediu.

Tabelul 2.15.

Număr unităţi produs (q)	Cost fix total (F)	Cost variabil (C – F)	Cost total (c)	Cost fix mediu (F/q)	Cost variabil mediu (C –F)/q	Cost total mediu (C/q)	Cost marginal (C^m)
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
1	320	60	380	320	60	380	-
2	320	120	440	160	60	220	60
3	320	210	530	106,7	70	176,7	90
4	320	280	600	80	70	150	70
5	320	360	680	64	72	136	80
6	320	540	860	53,3	90	143,3	180

CONCLUZII

Până la dimensiunea 5 a producţiei se respectă corelaţia $C^m < C/q$. La treapa 6, costul marginal depăşeşte costul total mediu, ceea ce

Scanned with OKEN Scanner

înseamnă că producţia nu mai este avantajoasă (C^m este de 180 faţă de C/q, care este 143,3).

În activitatea practică se constată cazuri în care creşterea producţiei implică cheltuieli suplimentare, care pot conduce la depăşirea costului mediu.

În exemplul analizat, nu s-au modificat cheltuielile fixe, însă este posibil ca şi aceste cheltuieli să crească atunci când producţia depăşeşte o anumită dimensiune. Analiza se poate desfăşura şi în condiţiile în care se doreşte obţinerea unui anumit profit, având în vedere preţurile pe piaţă şi nivelul competiţiei în privinţa preţurilor.

RECOMANDĂRI

Analiza costului marginal implică următoarele:

- utilizarea la un grad cât mai ridicat a capacităţii de producţie;
- elaborarea de bugete de cheltuieli pe locuri generatoare de cheltuieli şi urmărirea reducerii costurilor cu materialele şi forţa de muncă;
- obţinerea de producţie suplimentară nu trebuie să ducă firma la intrarea în zona pierderilor;
- costurile pe produse trebuie să fie analizate în corelaţie cu rentabilitatea pe produs, având în vedere preţurile de vânzare în legătură cu competiţia pe piaţă.

Scanned with OKEN Scanner

APLICAŢII PROPUSE

1. Pe baza datelor din tabelul următor, să se realizeze analiza cheltuielilor aferente veniturilor:

-mii lei -

Nr. crt.	Indicatori pe tipuri de activităţi	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	
			Prevăzut	Realizat
1.	Cheltuieli de exploatare	25.000	28.400	30.150
2.	Cheltuieli financiare	11.100	11.050	11.550
3.	**TOTAL CHELTUIELI**	**36.100**	**39.450**	**41.700**
4.	Venituri din exploatare	30.250	32.000	31.850
5.	Venituri financiare	14.000	14.000	12.150
6.	**TOTAL VENITURI**	**44.250**	**46.000**	**44.000**

2. Să se realizeze analiza factorială a cheltuielilor la 1.000 de lei cifră de afaceri, pe baza datelor din tabelul următor:

- mii lei

Nr. crt.	Indicatori	Perioada curentă	
		Prevăzut	Realizat
1.	Cifra de afaceri exprimată în preţuri de vânzare, exclusiv TVA ($qv\ p$)	250.400	244.800
2.	Cheltuieli totale aferente cifrei de afaceri ($qv\ c$)	180.250	184.300
3.	Volumul efectiv al producţiei vândute, exprimată în: • costuri prevăzute ($qv_1\ c_0$) • preţuri prevăzute ($qv_1\ p_0$)	 - -	 183.750 240.700

Scanned with OKEN Scanner

3. Să se realizeze analiza factorială a cheltuielilor la 1.000 de lei cifră de afaceri, pe baza datelor din tabelul următor:

- mii lei

Nr. crt.	Indicatori	Perioada curentă	
		Prevăzut	Realizat
1.	Cifra de afaceri exprimată în preţuri de vânzare, exclusiv TVA (*qv p*)	350.000	385.000
2.	Cheltuieli totale aferente cifrei de afaceri *(qv c)*	328.000	330.400
3.	Volumul efectiv al producţiei vândute, exprimată în:		
	• costuri prevăzute (qv_1 c_0)	-	320.700
	• preţuri prevăzute (qv_1 p_0)	-	357.150

4. Să se realizeze analiza cheltuielilor materiale, utilizând următoarele date:

- mii lei

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (n-1)	Perioada curentă (n)	
			Prevăzut	Realizat
1.	Venituri totale din exploatare	30.250	32.000	31.850
2.	Cheltuieli materiale	12.100	11.250	11.700
3.	Cheltuieli materiale la 1.000 lei Ve	400	351,6	367,3

5. Pe baza datelor din tabelul următor, să se realizeze analiza cheltuielilor cu salariile:

- mii lei

Nr. crt.	Indicatori	Perioada precedentă (N – 1)	Perioada curentă (N)
1.	Venituri din exploatare (Ve)	30.250	32.000
2.	Fondul de salarii (Fs)	18.200	19.140
3.	Numărul mediu de salariaţi (Ns)	800	815
4.	Numărul de ore lucrate (t)	1.600	1.520
5.	Salariul tarifar orar (sh)	11,38	12,60

Scanned with OKEN Scanner

6. Să se analizeze eficienţa cheltuielilor cu dobânzile pentru un agent economic, dacă se cunosc următoarele informaţii:

- mii lei

Nr. crt.	Indicator	Perioada precedentă (P_0)	Perioada curentă (P_1)
1.	Cifra de afaceri, exclusiv T.V.A (*CA*).	350.000	385.000
2.	Suma dobânzilor plătite (*Sd*)	12.140	12.950
3.	Împrumuturi, credite şi datorii asimilate (*D*)	200.000	175.000
4.	Activele de exploatare (*Ae*)	7.600.000	8.240.000

7. Să se analizeze dinamica şi nivelul costului unitar al produselor principale realizate în cadrul unei societăţi comerciale, dacă se cunosc următoarele date:

Nr. crt.	Produsul realizat	U.M.	Costul unitar (lei/produs)		
			Perioada precedenta	Perioada curenta	
				Prevăzut	Realizat
1.	A	buc	184	180	182
2.	B	buc	201	200	202
3.	C	buc	98	95	98
4.	D	buc	76	70	73

8. Pe baza datelor de mai jos, să se realizeze analiza structurii costului unitar al produsului:

Nr. crt.	Categorii de cheltuieli	Costul unitar (lei/produs)	
		Prevăzut	Realizat
1.	*Materii prime*	*79,2*	*93,1*
2.	*Salarii directe*	*107,8*	*122.5*
3.	Cheltuieli directe	187	215,6
4.	Regie şi alte cheltuieli indirecte	38	41
5.	**Cost unitar total**	**225**	**256,6**

Scanned with OKEN Scanner

9. Utilizând datele din tabelul precedent şi informaţiile următoare, să se întocmească analiza principalelor categorii de cheltuieli.

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Consum specific (c_s)	kg.	1.8	1.9
2.	Preţ unitar (p')	lei/kg.	44	49
3.	**Cheltuieli cu materii prime (*Chm*)**	lei/buc.	**79.2**	**93.1**

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Timpul necesar realizării unui produs (t)	ore	4.40	5
2.	Salariul mediu orar (sh)	lei/oră	24.5	24.5
3.	**Cheltuieli cu salarii directe (*Chs*)**	lei/buc.	**107.8**	**122.5**

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Prevăzut	Realizat
1.	Volumul producţiei realizate (q)	buc.	1.200	1.450
2.	Cheltuieli de regie şi alte cheltuieli indirecte (chi)	mii lei/buc.	38	41
3.	Indicele evoluţiei producţiei I_q (q_1:q_0)	-	-	1,21

10. Să se analizeze costul produselor comparabile, pentru produsele din tabelul următor:

Nr. crt.	Produsul realizat	Costul unitar (lei)		
		Precedent (c_0)	Prevăzut (c_p)	Realizat (c_1)
1.	**Produsul A**	184	180	182
2.	**Produsul B**	201	200	202
3.	**Produsul C**	98	95	98

Scanned with OKEN Scanner

11. Să se efectueze analiza costului marginal, pentru o societate comercială în cadrul căreia s-au înregistrat următoarele evoluţii:

Nr. crt.	Indicator	U.M.	Perioada precedentă (P_0)	Perioada curentă (P_1)
1.	Cantitate fabricată (*q*)	buc.	4.000	5.000
2.	*Cost total (C) [3 + 4]*	*lei*	*53.500*	*54.800*
3.	Cheltuieli fixe (*F*)	lei	12.500	12.500
4.	Cheltuieli variabile (C-F)	lei	41.000	42.300
5.	Preţ unitar (*p*)	lei/buc	15	20

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL III

ANALIZA RENTABILITĂŢII FIRMEI

Tema 3.1. Analiza rezultatului activităţii de exploatare

Tema 3.2. Analiza profitului aferent cifrei de afaceri

Tema 3.3. Analiza rentabilităţii pe baza ratelor

- 3.3.1. Analiza ratei rentabilităţii economice
- 3.3.2. Analiza ratei rentabilităţii comerciale
- 3.3.3. Analiza ratei rentabilităţii financiare
- 3.3.4. Analiza ratei rentabilităţii resurselor consumate

Tema 3.4. Analiza rentabilităţii pe produs

- 3.4.1. Analiza profitului pe produs
- 3.4.2. Analiza ratei comerciale pe produs
- 3.4.3. Analiza ratei rentabilităţii resurselor consumate pe produs

Tema 3.5. Analiza rentabilităţii pe baza punctului critic

- 3.5.1. Analiza rentabilităţii pe baza punctului critic la nivelul firmei
- 3.5.2. Analiza rentabilităţii pe baza punctului critic la nivel de produs

Tema 3.6. Analiza economico-financiara în turism – activitatea de cazare

- 3.6.1. Analiza rezultatului din exploatare

APLICAŢII PROPUSE

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.1.

Analiza rezultatului brut

Formula de calcul:

$$Pb = Vt - Ct$$

Modelul de analiză factorială:

$$Pb = Vt \bullet \frac{Pb}{Vt}$$

în care: Pb – profitul brut

Vt – venituri totale

Ct – cheltuieli totale

$\frac{Pb}{Vt}$ – profitul mediu la 1 leu venituri totale (pr)

Tabelul 3.1.

- lei -

Indicatori	Programat	Realizat
Venituri din exploatare	7.940.775	9.004.850
Venituri financiare	1.865.854	1.910.893
Venituri totale	**9.806.620**	**10.915.743**
Cheltuieli de exploatare	7.535.000	8.403.650
Cheltuieli financiare	1.138.820	1.152.808
Cheltuieli totale	**8.673.820**	**9.556.458**
Rezultatul exploatării	405.775	601.200
Rezultatul financiar	727.025	758.085
Rezultatul brut al exerciţiului	**1.132.800**	**1.359.285**

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor se face utilizând metoda substituirilor în lanţ.

Scanned with OKEN Scanner

Dinamica totală a profitului brut față de perioada precedentă este dată de relația:

$$\Delta Pb = Pb_1 - Pb_0 = 1.359.285 - 1.132.800 = +226.485 \text{ lei,}$$

din care datorită:

1. influenței modificării veniturilor totale:

$$\Delta Vt = (Vt_1 - Vt_0)\, pr_0 = (10.915.743 - 9.806.620) \times 0,11 = +\, 117.328 \text{ lei}$$

2. influenței modificării profitului mediu la 1 leu venituri totale:

$$\Delta pr = Vt_1\, (pr_1 - pr_0) = 10.915.743 \times (0,12 - 0,11) = +109.157 \text{ lei}$$

CONCLUZII:

Se constată creșterea nivelului profitului brut cu 226.485 lei, atât pe seama creșterii veniturilor totale, cât mai ales pe seama creșterii profitului mediu la 1 leu venituri totale. Această creștere a profitului, în sumă de 109.157 lei, are loc ca urmare a creșterii într-un ritm mai rapid a veniturilor față de cheltuieli.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.2.

Analiza profitului aferent cifrei de afaceri

Formula de calcul:

$$Pr = CA - Cheltuieli\ aferente\ CA$$

Modelul de analiza factorială:

Pr = Σqp – Σqc, în care: q - producţia vândută; c - costul complet unitar; p - preţul de vânzare fără TVA.

Tabelul 3.2.

- lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
Cifra de afaceri	8.297.426	10.834.095
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	4.411.178	5.404.236
Cifra de afaceri curenta exprimata în costuri precedente	-	9.712.297
Cifra de afaceri curentă exprimată în costuri precedente	-	9.546.348
Profitul aferent cifrei de afaceri	3.886.248	5.429.859

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor se face utilizând metoda substituirilor în lanţ.

Dinamica totală profitului aferent cifrei de afaceri:

$$\Delta Pr = Pr_1 - Pr_0 = 5.429.859 - 3.886.248 =$$

= + 1.543.611 lei, din care datorită:

1. influenţei modificării volumului producţiei:

$$\Delta q = Pr_0 \times Iq - Pr_0 = Pr_0 \times (Iq - 1) =$$

= 3.886.248 x (111,6 – 100) = + 450.805 lei,

Iq – indicele producţiei vândute

Scanned with OKEN Scanner

$$Iq = \frac{\sum q_1 p_0}{\sum q_0 p_0} \times 100 = \frac{9.712.297}{8.297.426} \times 100 = 111,6\%$$

2. influenţei modificării structurii producţiei vândute:

$$\Delta g = (\Sigma q_1 p_0 - \Sigma q_1 c_0) - Pr_0 \times Iq =$$

$$= (9.712.297 - 9.546.348) - 3.886.248 \times 111,6\% = -4.171.104 \text{ lei}$$

3. influenţei modificării costului unitar:

$$\Delta c = (\Sigma q_1 p_0 - \Sigma q_1 c_1) - (\Sigma q_1 p_0 - \Sigma q_1 c_0) =$$

$$= -(\Sigma q_1 c_1 - \Sigma q_1 c_0) = -5.404.236 + 9.546.348 = +4.142.112 \text{ lei}$$

4. influenţei modificării preţului de vânzare:

$$\Delta p = (\Sigma q_1 p_1 - \Sigma q_1 c_1) - (\Sigma q_1 p_0 - \Sigma q_1 c_1) = (\Sigma q_1 p_1 - \Sigma q_1 p_0) =$$

$$= 10.834.095 - 9.712.297 = +1.121.798 \text{ lei}$$

CONCLUZII:

Activitatea comercială a firmei analizate s-a dovedit a fi una rentabilă, profitul aferent cifrei de afaceri înregistrând o creştere absolută în valoare de 1.543.611 lei. La această creştere au contribuit atât factorii cantitativi (q şi c) cât şi cel calitativ (p). Modificarea structurii producţiei exercitat o influenţă negativă, reducând important creşterea potenţială a profitului (cu 4.171.104 lei). Prin urmare, deşi producţia vândută a crescut cu 111,6%, constatăm ca a crescut ponderea produselor mai puţin rentabile, adică cu valori ale profitului pe produs mai mici decât media pe firmă.

Se recomandă:

- restructurarea producţiei în funcţie de rentabilitatea la nivel de produs, ţinându-se cont însă de nivelul cererii solvabile;
- creşterea calităţii produselor destinate vânzării;
- identificarea căilor de reducere a costurilor de producţie unitare;
- studierea eficientă a pieţei în sensul satisfacerii cererii existente dar şi a creşterii nivelului acestuia.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.3.

Analiza rentabilităţii pe baza ratelor

3.3.1. Analiza ratei rentabilităţii economice

Formula de calcul:

$$Re = \frac{Pb}{At} \times 100$$

Modelul de analiză factorială:

$$Re = \frac{Vt}{At} \times \frac{Pb}{Vt},$$ în care:

Vt – venituri totale;

At – activul total;

$\frac{Vt}{At}$ – viteza de rotaţie a activului total;

$\frac{Pb}{Vt}$ – rata rentabilităţii veniturilor.

Tabelul 3.3.

- lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
Active totale, din care:	395.000	397.500
Active fixe	*360.000*	*364.500*
Active circulante	*35.000*	*33.000*
Venituri totale	428.350	488.640
Profit brut	68.025	65.520

Scanned with OKEN Scanner

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor conform metodei substituirilor în lanţ:

$\Delta Re = Re_1 - Re_0 = 16,4\% - 17,2\% = -0,8\%$, din care datorită:

1. influenţei modificării vitezei de rotaţie a activelor totale:

$$\Delta \frac{Pb}{Vt} = \left(\frac{Vt1}{At1} - \frac{Vt0}{At0}\right) \times \frac{Pb0}{Vt0} \times 100 = (1,23 - 1,08) \times 16 = +2,4\ \%$$

2. influenţei modificării ratei rentabilităţii veniturilor totale:

$$\Delta \frac{Pb}{Vt} = \frac{Vt1}{At1} \times \left(\frac{Pb1}{Vt1} - \frac{Pb0}{Vt0}\right) \times 100 = 1,23 \times (13,4 - 16) = -3,2\ \%$$

CONCLUZII:

Ratei rentabilităţii economice cu scade cu 0,8% , evoluţie considerată nefavorabilă în contextul analizei rentabilităţii firmei. Cauza care a condus la această dinamică o reprezintă deprecierea ratei rentabilităţii veniturilor totale în perioada curentă. Creşterea vitezei de rotaţie a activului, însă, a compensat parţial o evoluţie negativă de mai mare importanţă a rentabilităţii economice (+2,4%). Măsurile care ar putea redresa situaţia rentabilităţii economice sunt legate de:

- creşterea eficienţei cheltuielilor totale;
- creşterea nivelului veniturilor totale în perioada următoare;

3.3.2. Rata rentabilităţii comerciale (Rc):

Formula de calcul:

$$Rc = \frac{Pr.afer.CA}{Venituri.afer.CA} \times 100$$

Modelul de analiza factorială:

$$Rc = \frac{\Sigma qp - \Sigma qc}{\Sigma qp} \times 100,$$

Scanned with OKEN Scanner

în care: Σqp – cifra de afaceri

Σqc – cheltuieli aferente cifrei de afaceri

Tabelul 3.4.

- lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
CA	407.000	409.100
Cheltuieli aferente CA	350.962	356.690
CA curentă exprimată în preţurile perioadei precedente	-	408.544
CA curentă exprimată în costurile unitare precedente	-	347.648
Profit aferent CA	56.038	52.410

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor conform metodei substituirilor în lanţ:

$\Delta Rc = Rc_1 - Rc_0 = 13 - 14 = -1\%$, din care datorită:

1. influenţei modificării structurii producţiei vândute:

$$\Delta g = \frac{\sum q_1 p_0 - \sum q_1 c_0}{\sum q_1 p_0} \cdot 100 - \frac{\sum q_0 p_0 - \sum q_0 c_0}{\sum q_0 p_0} \cdot 100 =$$

$$= \frac{408.544 - 347.648}{408.544} \cdot 100 - Rc_0 = 14{,}9\% - 14\% = +0{,}9\%$$

2. influenţei modificării preţurilor de vânzare:

$$\Delta p = \frac{\sum q_1 p_1 - \sum q_1 c_0}{\sum q_1 p_1} \cdot 100 - \frac{\sum q_1 p_0 - \sum q_1 c_0}{\sum q_1 p_0} \cdot 100 =$$

$$= \frac{409.100 - 347.648}{409.100} \cdot 100 - \frac{408.544 - 347.648}{408.544} \cdot 100 =$$

$$= 15{,}02\% - 14{,}9\% = +0{,}12\%$$

Scanned with OKEN Scanner

3. influenţei modificării costurilor complete unitare:

$$\Delta c = \frac{\sum q_1 p_1 - \sum q_1 c_1}{\sum q_1 p_1} \cdot 100 - \frac{\sum q_1 p_1 - \sum q_1 c_0}{\sum q_1 p_1} \cdot 100 =$$

$$= Rc_1 - \frac{409.100 - 356.690}{409.100} \cdot 100 = 13\% - 15{,}02\% = -2{,}02\%$$

CONCLUZII:

Reducerea ratei rentabilităţii comerciale demonstrează o politică comercială ineficientă şi este rezultatul acţiunii pozitive şi negative a factorilor de influenţă. Astfel:

- structura producţiei vândute a determinat o creştere a ratei cu 0,9% prin creşterea ponderii produselor cu o rată comercială pe produs mai mare decât rentabilitatea comercială la nivelul perioadei precedente la nivel de firmă.

- preţul de vânzare a avut, de asemenea, o evoluţie favorabilă, care a determinat creşterea cu 0,12% a ratei rentabilităţii comerciale prin creşterea calităţii produselor şi avantajului competitiv pe care firma îl are pe piaţă.

- costul unitar, prin creşterea înregistrată în corelaţie cu reducerea volumului fizic al producţiei concură negativ la reducerea valorii ratei rentabilităţii comerciale. Această influenţă negativă domină evoluţia indicatorului analizat, recomandându-se în perioada următoare măsuri de minimizare a costului de producţie unitar, până la limita afectării calităţii produselor.

3.3.3. Rata rentabilităţii costurilor (Rct):

Formula de calcul:

$$\text{Rct} = \frac{\text{Pr}.afer.CA}{Chelt.afer.CA} \text{ x } 100$$

Scanned with OKEN Scanner

Modelul de analiză factorială:

$$Rct = \frac{\sum qp - \sum qc}{\sum qc} \cdot 100,$$

în care: Σqp – cifra de afaceri,

Σqc – cheltuieli aferente cifrei de afaceri.

Tabelul 3.5.

- lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
CA (Σqp)	407.000	409.100
Cheltuieli aferente CA (Σqc)	350.962	356.690
CA curentă exprimată în preţurile perioadei precedente ($\Sigma q_1 p_0$)	-	408.544
CA curentă exprimată în costurile unitare precedente ($\Sigma q_1 c_0$)	-	347.648
Profit aferent CA	56.038	52.410

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor conform metodei substituirilor în lanţ:

ΔRct = Rct_1 – Rct_0 = 16 - 15 = + 1%, din care datorită:

1. influenţei modificării structurii producţiei vândute:

$$\Delta g = \frac{\sum q_1 p_0 - \sum q_1 c_0}{\sum q_1 c_0} \cdot 100 - \frac{\sum q_0 p_0 - \sum q_0 c_0}{\sum q_0 c_0} \cdot 100 =$$

$$= \frac{408.544 - 347.648}{347.648} \cdot 100 - Rct_0 = 18\% - 15\% = +3\%$$

Scanned with OKEN Scanner

2. influenţei modificării costurilor complete unitare:

$$\Delta c = \frac{\sum q_1 p_0 - \sum q_1 c_1}{\sum q_1 c_1} \cdot 100 - \frac{\sum q_1 p_0 - \sum q_1 c_0}{\sum q_1 c_0} \cdot 100 =$$

$$= \frac{408.544 - 356.690}{356.690} \cdot 100 - \frac{408.544 - 347.648}{347.648} \cdot 100 =$$

$$= 15\% - 18\ \% = -3\ \%$$

3. influenţei modificării preţurilor de vânzare:

$$\Delta p = \frac{\sum q_1 p_1 - \sum q_1 c_1}{\sum q_1 c_1} \cdot 100 - \frac{\sum q_1 p_0 - \sum q_1 c_1}{\sum q_1 c_1} \cdot 100 =$$

$$= Rct_1 - \frac{408.544 - 356.690}{356.690} \cdot 100 = 16\% - 15\% = +1\%$$

CONCLUZII:

Constatăm o majorare a ratei rentabilităţii costurilor, care evidenţiază o utilizare eficientă a resurselor, se datorează influenţei pozitive exercitate de modificarea structurii producţiei şi a preţurilor de vânzare.

Evoluţia a indicatorului a fost însă influenţată negativ de creşterea costurilor unitare la produsele care deţin majoritatea în totalul producţiei vândute. Prin urmare este absolut necesar să fie adoptate masuri de reducere a costurilor de producţie în vederea creşterii ratei rentabilităţii activităţii.

3.3.4. Rata rentabilităţii financiare:

Formula de calcul:

$$\text{Rf} = \frac{Pn}{Kp} \text{ x } 100$$

Modelul de analiză factorială:

$$\text{Rf} = \frac{Vt}{At} \text{ x } \frac{At}{Kp} \text{ x } \frac{Pn}{Vt},$$

Scanned with OKEN Scanner

în care: Vt – venituri totale

At – activul total

Kp – capital propriu

$\frac{Vt}{At}$ – viteza de rotaţie a activului total

$\frac{At}{Kp}$ – pârghia financiară

$\frac{Pn}{Vt}$ – rentabilitatea netă a veniturilor

Tabelul 3.6.

- lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
Active totale	395.000	397.500
Venituri totale	428.350	488.640
Capital propriu	240.000	240.000
Profit net	33.623	31.446
Vt/At	1,08	1,23
At/Kp	1,6	1,7
Pn/Kp	14	13,10

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor se face conform metodei substituirilor în lanţ:

$\Delta Rf = Rf_1 - Rf_0 = 13,1 - 14 = -0,09$ %, din care datorită:

1. influenţei modificării vitezei de rotaţie a activelor totale:

$$\Delta Vt/At = (Vt_1/At_1 - Vt_0/At_0) \times At_0/Kp_0 \times Pn_0/Vt_0 \times 100 =$$
$$= (1,23 - 1,08) \times 1,6 \times 7,8 = +1,87\ \%$$

2. influenţei modificării pârghiei financiare:

$$\Delta At/Kp = Vt_1/At_1(\ At_1/Kp_1 - At_0/Kp_0) \times Pn_0/Vt_0 \times 100 =$$
$$= 1,23 \times (1,7 - 1,6) \times 7,8 = +0,96\ \%$$

Scanned with OKEN Scanner

3. influenţei modificării ratei rentabilităţii nete a veniturilor:

$$\Delta Pn/Vt = Vt_1/At_1 \times At_1/Kp_1 (Pn_1/Vt_1 - Pn_0/Vt_0) \times 100 =$$
$$= 1,23 \times 1,7 \times (6,4 - 7,8) = - 2,74\ \%$$

CONCLUZII:

Rata rentabilităţii economice reflectă eficienţa întregului capital utilizat în gestiune, pe când rata rentabilităţii financiare evidenţiază eficienţa capitalului propriu reflectată în profit. Scăderea acestei rate (-0,90%) demonstrează o ineficienţă a utilizării capitalului propriu, comparativ cu perioada precedentă. Această reducere are loc exclusiv pe seama reducerii rentabilităţii nete a veniturilor.

Între cele două rate ale rentabilităţii este o relaţie directă, ţinând cont că ambele au la bază profitul şi capitalul, însă la rentabilitate financiară se are în vedere numai capitalul propriu. Împrumuturile sunt eficiente dacă rata dobânzii este mai mică decât rata rentabilităţii economice. Împrumuturile trebuie făcute pentru asimilarea de produse noi şi/sau pentru modernizare, pentru ca efectul lor să se reflecte, în viitor, în creşterea vânzărilor şi deci în creşterea profitului.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.4.

Analiza rentabilităţii pe produs

3.4.1. Analiza profitului pe produs

Formula de calcul:

Pr = CA - cheltuieli aferente CA

Modelul de analiză factorială:

$$Pr = q_v (p-c),$$

în care: qv – producţia vândută
p – preţ de vânzare
c – costul complet unitar

Tabelul 3.7.

- lei -

Indicatori	Perioada programată	Perioada curentă
Volumul fizic al producţiei vândute (buc)	11.000	12.400
Preţul de vânzare unitar (lei)	150	155
Cost complet unitar (lei)	120	130

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor conform metodei substituirilor în lanţ:

$$\Delta Pr = Pr_1 - Pr_0 = 12.400 \times (155 - 130) - 11.000 \times (150 - 120) =$$
$$= 310.000 - 330.000 = -20.000 \text{ lei, din care datorită:}$$

Scanned with OKEN Scanner

1. influenţei modificării volumului producţiei vândute:

$$\Delta qv = (qv_1 - qv_0) \times Pr' = (12.400 - 11.000) \times (150-120) =$$
$$= 1.400 \times 30 = +42.000 \text{ lei},$$

unde: Pr' = profit pe unitatea de produs

$Pr' = (pv_0 - c_0)$

2. influenţei modificării costurilor complete unitare:

$$\Delta c = - qv_1 (c_1 - c_0) = - 12.400 (130 - 120) = - 124.000 \text{ lei}$$

3. influenţei modificării preturilor de vânzare:

$$\Delta p = qv_1 (p_1 - p_0) = 12.400 (155 - 150) = + 62.000 \text{ lei}$$

CONCLUZII:

Creşterea volumului de produse vândute influenţează direct profitul pe produs şi anume în sensul creşterii acestuia cu 42.000 lei (cantitatea de produse dintr-un sortiment creşte cu 1.400 bucăţi, pentru care profitul pe unitatea de produs este egal cu profitul programat pe unitatea de produs, adică 30 lei).

Creşterea costului complet unitar a determinat o reducere a profitului egală cu 124.000 lei, ceea ce se reflectă negativ în indicatorii de performanţă ai firmei.

Creşterea preţului de vânzare compensează parţial pierderea suferită prin creştere costurilor şi se explică printr-o creştere a calităţii produsului, care a determinat creşterea vânzărilor şi, prin urmare, a profitului aferent acestora, la nivelul produsului.

3.4.2. Rata rentabilităţii comerciale pe produs (rp):

Formula de calcul:

$$rp = \frac{p - c}{p} \cdot 100$$

Scanned with OKEN Scanner

Modelul de analiză factorială:

$$rp = \frac{p-c}{p} \cdot 100 \text{ sau } rp = \left(1 - \frac{c}{p}\right) \cdot 100,$$

în care: p – preţul de vânzare
c – costul unitar

Tabelul 3.8.
- mii lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
Preţ de vânzare	1.400	1.520
Cost unitar	1.280	1.400

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor conform metodei substituirilor in lanţ:

$\Delta rp = rp_1 - rp_0 = 8\% - 7\% = -1\%$, din care datorită:

1. influenţei modificării preţului de vânzare:

$$\Delta p = \left(1 - \frac{c_0}{p_1}\right) \cdot 100 - \left(1 - \frac{c_0}{p_0}\right) \cdot 100 = \left(1 - \frac{1.280}{1.520}\right) \cdot 100 - \left(1 - \frac{1.280}{1.400}\right) \cdot 100 =$$

$$= 16\% - 9\% = +7\%$$

2. influenţei modificării costurilor complete unitare:

$$\Delta p = \left(1 - \frac{c_1}{p_1}\right) \cdot 100 - \left(1 - \frac{c_0}{p_1}\right) \cdot 100 = \left(1 - \frac{1.400}{1.520}\right) \cdot 100 - \left(1 - \frac{1.280}{1.520}\right) \cdot 100 =$$

$$= 8\% - 16\% = -8\%$$

Scanned with OKEN Scanner

CONCLUZII:

Rentabilitatea vânzărilor pe produs se reduce cu 1% ca urmare a acţiunii diferite a celor doi factori direcţi:

- influenţa pozitivă exercitată de modificarea preţului de vânzare (+7%);
- influenţa negativă a modificării costului unitar (-8%).

3.4.3. Rata rentabilităţii resurselor consumate pe produs (rc)

Formula de calcul:

$$rc = \frac{p - c}{c} \cdot 100$$

Modelul de analiză factorială:

$$rc = \frac{p - c}{c} \cdot 100 \text{ sau } rc = \left(\frac{p}{c} - 1\right) \cdot 100,$$

în care: p – preţul de vânzare
c – costul unitar

Tabelul 3.9.

- mii lei -

Indicatori	Perioada precedentă	Perioada curentă
Preţ de vânzare	840	980
Cost unitar	720	815

EXEMPLU:

Cuantificarea influenţei factorilor conform metodei substituirilor în lanţ:

$\Delta rc = rc_1 - rc_0 = 20\% - 17\% = +3\%$, din care datorită:

1. influenţei modificării costului unitar:

$$\Delta c = \frac{p_0 - c_1}{c_1} \cdot 100 - \frac{p_0 - c_0}{c_0} \cdot 100 = 3\% - 17\% = -14\%$$

Scanned with OKEN Scanner

2. influenței modificării prețului de vânzare:

$$\Delta c = \frac{p_1 - c_1}{c_1} \cdot 100 - \frac{p_0 - c_1}{c_1} \cdot 100 = 20\% - 3\% = +17\%$$

CONCLUZII:

Rentabilitatea resurselor consumate pe produs crește cu 3%, ca urmare a acțiunii diferite a celor doi factori direcți, și anume:

- influența negativă a costului unitar care a determinat o reducere 14% a ratei, ceea ce reflectă o ineficientă folosire a resurselor materiale și umane;
- influența pozitivă a prețului de vânzare (+17%) al produselor obținute, fie ca urmare a creșterii cererii, fie a creșterii ponderii produselor de calitate superioară.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.5.

Analiza rentabilităţii pe baza punctului critic

3.5.1. Analiza pragului de rentabilitate la nivel de produs

Se dau următoarele valori:

- preţ de vânzare (p) = 5.000 lei/buc;
- cost variabil unitar (cv) = 3.000 lei/buc;
- CF = cheltuieli fixe totale = 16.000 mii lei;
- producţia maximă (q_{max}) = 40.000 buc.

EXEMPLU:

1. ***Producţia critică*** (q_{crit}) = $\frac{CF}{p-cv} = \frac{16.000.000}{5.000-3.000} = 8.000 buc$

Se constată că la o producţie de 8.000 buc., firma îşi acoperă integral cheltuielile (veniturile sunt egale cu cheltuielile, profitul fiind zero), atingând punctul de echilibru.

Gradul de utilizare a capacităţii de producţie în punctul critic (k_{crit}):

$$k_{crit} = \frac{q_{crit}}{q_{max}} \cdot 100 = \frac{8.000}{40.000} \cdot 100 = 20\%$$

2. ***Profitul maxim*** care se poate obţine utilizând integral capacitatea de producţie (k = 100%) este dat de relaţia:

$Pr_{max} = q_{max}$ (p–cv) – CF = 40.000 x (5.000 – 3.000) – 16.000.000 = 64.000 mii lei

Scanned with OKEN Scanner

3. Pentru realizarea unui ***profit previzionat*** (Pr_0) se utilizează următoarea relaţie de calcul a producţiei:

$Pr_0 = 55.000$ mii lei

$$q' = \frac{CF + Pr_0}{p - cv} = \frac{16.000.000 + 55.000.000}{5.000 - 3.000} = 35.500 buc$$

$$k' = \frac{q'}{q_{max}} = \frac{35.500}{40.000} \cdot 100 = 88,75\%$$

Pentru a obţine un profit de 55.000 mii lei este necesară realizarea unui număr de 35.500 buc., adică utilizarea capacităţii de producţie în proporţie de 88,75%.

3.5.2. Analiza pragului de rentabilitate şi a intervalului de siguranţă la nivelul firmei

Tabelul 3.10.

- mii lei -

Indicatori	Valoare
Cifra de afaceri (CA)	275.000
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	237.000
- cheltuieli variabile (Cv)	145.000
- cheltuieli fixe (Cf)	92.000

EXEMPLU:

Pragul de rentabilitate (PR) este dat de cifra de afaceri critică (CAcrit):

$$CA_{crit} = \frac{CF}{1 - \frac{cv}{CA}} = \frac{92.000}{1 - \frac{145.000}{275.000}} = \frac{92.000}{1 - 0,53} = \frac{92.000}{0,47} = 195.745 lei$$

Nivelul încasărilor care-i asigură firmei nivelul zero al rentabilităţii (atingere pragului de rentabilitate) este de 195.745 lei. Începând cu această sumă firma devine rentabilă.

Scanned with OKEN Scanner

Intervalul de siguranţă este determinat pe baza relaţiei:

$$Is = (1 - PR/CA) \times 100 = (1 - 195.745/275.000) \times 100 =$$
$$= (1 - 0,71) \times 100 = 29\%.$$

Nivelul de rentabilitate realizat de firmă nu asigură un interval de siguranţă suficient pentru a face faţă influenţelor nefavorabile exercitate din exterior asupra mecanismului de funcţionare a acesteia (exemple: majorări de preţuri la materii prime şi materiale, indexări de salarii, inflaţie etc). Intervalul de siguranţă minim se situează în jurul valorii de 23%.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 3.6.

Analiza rentabilităţii în turism (activitatea de cazare)

Tabelul 3.11.

- lei -

Nr. crt.	Indicatori	Simbol	Perioada precedentă	Perioada curentă
1.	Număr turişti	Nt	5.800	7.000
2.	Durata sejurului	Ds	8	10
3.	Număr-zile-turist (1 x 2)	Ntz	46.400	70.000
4.	Tarif/zi-turist – lei	t	145	165
5.	Cost/zi-turist - lei	c	120	130
6.	Cifra de afaceri	CA	6.728.000	11.550.000
7.	Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	Ch	5.568.000	9.100.000
8.	Profit	P	1.160.000	2.450.000
9.	Tarif recalculat	t^r	-	159
10.	Cost recalculat	c^r	-	128

3.6.1. Analiza profitului din exploatare în activitatea de turism

Metoda recomandată este analiza factorială.

Modelul de analiză factorială:

$$P = Ntz \cdot \frac{CA}{Ntz} \cdot \frac{P}{CA}$$

Cuantificarea influenţelor factorilor se face folosind metoda substituirilor în lanţ.

$\Delta P = P_1 - P_0 = 2.450.000 - 1.160.000 = +1.290.000$ lei, din care datorită:

Scanned with OKEN Scanner

1. influenţei modificării numărului de zile/turist:

$$\Delta Ntz = (Ntz_1 - Ntz_0) \cdot \frac{CA_0}{Ntz_0} \cdot \frac{P_0}{CA_0} = +590.000 lei$$

din care datorită:

1.1. influenţei modificării numărului de turişti:

$$\Delta Nt = \left[(Nt_1 - Nt_0) \cdot Ds_0\right] \cdot \frac{CA_0}{Ntz_0} \cdot \frac{P_0}{CA_0} = +240.000 lei$$

1.2. influenţei modificării duratei medii a sejurului:

$$\Delta Ds = \left[Nt_1 \cdot (Ds_1 - Ds_0)\right] \cdot \frac{CA_0}{Ntz_0} \cdot \frac{P_0}{CA_0} = +350.000 lei$$

2. influenţei modificării încasării medii pe zi/turist:

$$\Delta {}^{CA}/_{Ntz} = Ntz_1 \cdot \left(\frac{CA_1}{Ntz_1} - \frac{CA_0}{Ntz_0}\right) \cdot \frac{P_0}{CA_0} = +238.000 lei$$

3. influenţei modificării profitului la 1 leu cifra de afaceri:

$$\Delta {}^{P}/_{CA} = Ntz_1 \cdot \frac{CA_1}{Ntz_1} \cdot \left(\frac{P_1}{CA_1} - \frac{P_0}{CA_0}\right) = +462.000 lei$$

CONCLUZII:

În activitatea de cazare a anului curent s-a înregistrat un plus de profit egal cu 1.290 mii lei, care se datorează creşterii numărului de zile/turist (23,6 mii lei), creşterii încasării medii pe zi/turist (238 mii lei) şi a creşterii profitului la 1 leu cifra de afaceri cu 462 mii lei.

Căile de creştere a profitului recomandate sunt cele de natură intensivă, printr-o creştere a calităţii serviciilor şi a standardului activităţii de cazare., Ca urmare a unei oferte turistice mai atractive, durata medie a sejurului a înregistrat o creştere faţă de perioada precedentă şi a determinat creşterea concomitentă a numărului de turişti de la 5.800 la 7.000, ceea ce a condus la creşterea profitului prin creşterea valorii indicatorului număr-zile-turist.

Scanned with OKEN Scanner

APLICAŢII PROPUSE

1. Pe baza datelor din tabel să se analizeze factorial rezultatul activităţii de exploatare, utilizând metodologia cunoscută:

- mii. lei –

INDICATORI	PERIOADA PRECEDENTĂ	PERIOADA CURENTĂ
Venituri din exploatare	933.804	947.142
Venituri financiare	248.226	236.786
Venituri totale	**1.182.030**	**1.183.928**
Cheltuieli din exploatare	688.684	634.800
Cheltuieli financiare	254.719	211.600
Cheltuieli totale	**943.403**	**846.400**

2. Pe baza datelor din tabel sa se analizeze factorial profitul aferent cifrei de afaceri, utilizând metodologia cunoscută:

- mii lei –

INDICATORI	PROGRAMAT	REALIZAT
Cifra de afaceri	845.000	890.000
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	710.000	700.000
Valoarea producţiei vândute exprimată în preţuri programate	-	849.200
Valoarea producţiei vândute exprimată în costuri programate	-	702.660

Scanned with OKEN Scanner

3. Pe baza datelor din tabel sa se analizeze factorial profitul aferent cifrei de afaceri, utilizând metodologia cunoscută:

- mii lei -

INDICATORI	PROGRAMAT	REALIZAT
Cifra de afaceri	845.000	890.000
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	710.000	700.000
Valoarea producţiei vândute exprimată în preţuri programate	-	849.200
Valoarea producţiei vândute exprimată în costuri programate	-	702.660

4. Pe baza datelor din tabel să se determine şi să se analizeze pe baza factorilor de influenţă rentabilitatea la nivelul produsului, atât în valori absolute cât şi în valori relative.

INDICATORI	PROGRAMAT	REALIZAT
Producţia vândută (buc)	4.000	3.856
Costul unitar (buc)	105	161
Preţul de vânzare fără TVA. (lei)	204	210

5. Pe baza datelor din tabel să se determine şi să se analizeze pe baza factorilor de influenţă rentabilitatea la nivelul produsului, atât în valori absolute cât şi în valori relative.

INDICATORI	PROGRAMAT	REALIZAT
Producţia vândută (buc)	4.000	3.856
Costul unitar (buc)	105	161
Preţul de vânzare fără TVA. (lei)	204	210

6. Pe baza datelor din tabel să se calculeze şi să se analizeze următoarele rate de rentabilitate:

1. rata rentabilităţii financiare a capitalului permanent;
2. rata rentabilităţii economice;
3. rate rentabilităţii comerciale;
4. rata rentabilităţii resurselor consumate.

Scanned with OKEN Scanner

- mii lei -

INDICATORI	PROGRAMAT	REALIZAT
Cifra de afaceri	845.000	890.000
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	710.000	700.000
Valoarea producţiei vândute exprimată în preţuri programate	-	849.200
Valoarea producţiei vândute exprimată în costuri programate	-	702.660
Capitalul propriu	87.700	96.500
Credite pe termen lung	36.865	35.000
Activul total	168.100	176.800
Venituri totale	1.82.030	1.183.928
Profit brut	238.627	337.528
Profit net	200.447	283.524
Profit aferent cifrei de afaceri	135.000	190.000

7. Pe baza datelor din tabel să se calculeze şi să se analizeze următoarele rate de rentabilitate:

1. rata rentabilităţii financiare a capitalului permanent;
2. rata rentabilităţii economice;
3. rate rentabilităţii comerciale;
4. rata rentabilităţii resurselor consumate.

- mii lei -

INDICATORI	PROGRAMAT	REALIZAT
Cifra de afaceri	845.000	890.000
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	710.000	700.000
Valoarea producţiei vândute exprimată în preţuri programate	-	849.200
Valoarea producţiei vândute exprimată în costuri programate	-	702.660
Capitalul propriu	87.700	96.500
Credite pe termen lung	36.865	35.000
Activul total	168.100	176.800
Venituri totale	1.82.030	1.183.928
Profit brut	238.627	337.528
Profit net	200.447	283.524
Profit aferent cifrei de afaceri	135.000	190.000

Scanned with OKEN Scanner

8. Utilizând datele din tabel să se determine:

1. pragul de rentabilitate şi intervalul de siguranţă al firmei;
2. producţia minima care asigură atingerea pragului de rentabilitate la nivel de produs şi gradul de utilizare a capacităţii de producţie în punctul critic;
3. profitul care se realizează în condiţiile în care se utilizează integral capacitatea de producţie;
4. nivelul producţiei care asigură realizarea nivelului programat al profitului în valoare de 290.000 lei.

- lei –

INDICATORI	VALORI
Cifra de afaceri	108.300
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	84.000
o Cheltuieli variabile	58.200
o Cheltuieli fixe	39.250
Producţia maximă (buc)	10.000
Preţ de vânzare (lei)	450
Cost variabil unitar	205

9. Utilizând datele din tabel să se determine:

1. pragul de rentabilitate şi intervalul de siguranţă al firmei;
2. producţia minima care asigură atingerea pragului de rentabilitate la nivel de produs şi gradul de utilizare a capacităţii de producţie în punctul critic;
3. profitul care se realizează în condiţiile în care se utilizează integral capacitatea de producţie;
4. nivelul producţiei care asigură realizarea nivelului programat al profitului în valoare de 55.000 lei.

- mii lei –

INDICATORI	VALORI
Cifra de afaceri	205.000
Cheltuieli aferente cifrei de afaceri	164.000
- Cheltuieli variabile	92.377
- Cheltuieli fixe	71.623
Producţia maximă (buc)	500
Preţ de vânzare (lei)	102
Cost variabil unitar	98

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL IV

ANALIZA SITUAŢIEI FINANCIAR-PATRIMONIALE ŞI A UTILIZĂRII POTENŢIALULUI TEHNIC

Tema 4.1 Analiza potenţialului economico-financiar

- 4.1.1 Analiza situaţiei generale a activului şi pasivului
- 4.1.2 Analiza corelaţiei FR, NFR, TN
- 4.1.3 Analiza lichidităţii şi solvabilităţii
- 4.1.4 Analiza creanţelor şi datoriilor
- 4.1.5 Analiza echilibrului economico-financiar
- 4.1.6 Analiza vitezei de rotaţie a activelor circulante
- 4.1.7 Analiza gradului de îndatorare

Tema 4.2 Analiza utilizării potenţialului tehnic

APLICAŢII PROPUSE

Scanned with OKEN Scanner

Tema 4.1.

Analiza potenţialului economico-financiar

4.1.1. Analiza situaţiei generale a activului şi pasivului

Analiza elementelor patrimoniale atât din punct de vedere al structurii cât şi al dinamicii acestora se va realiza pe baza datelor ultimului bilanţ al societăţii comerciale sintetizate în tabelul 4.1.:

Tabelul 4.1.

lei

Nr. crt.	Indicatori	Valori N-2 lei	Valori N-1 lei	Valori N lei
1.	**Active imobilizate total, din care:**	**3.180.000**	**3.992.000**	**5.884.000**
1.1	Imobilizări necorporale	960.000	1.600.000	2.800.000
1.2	Imobilizări corporale	2.160.00	2.360.000	3.080.000
1.3	Imobilizări financiare	60.000	32.000	4.000
2.	**Active circulante total, din care:**	**8.680.000**	**11.760.000**	**17.680.000**
2.1	Stocuri şi producţie în curs	4.200.000	7.200.000	12.000.000
2.2	Creanţe	3.600.000	4.000.000	5.200.000
2.3	Casa şi conturi la bănci	880.000	560.000	480.000
3.	**Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mică de un an, din care:**	**3.120.000**	**6.052.000**	**12.584.000**
3.1	Furnizori	2.400.000	3.600.000	7.400.000
3.2	Alte datorii curente	720.000	892.000	1.264.000
3.3	Credite bancare pe termen scurt	-	1.560.000	3.920.000
	TOTAL ACTIV	**11.860.000**	**15.752.000**	**23.564.000**
4.	**Profit nerepartizat**	**2.660.000**	**3.660.000**	**4.980.000**
5.	**Prime de capital**	**2.400.000**	**2.400.000**	**2.400.000**
6.	**Capital social**	**3.000.000**	**3.000.000**	**3.000.000**
7.	**Credite pe termen mediu şi lung**	**680.000**	**640.000**	**600.000**
	TOTAL PASIV	**11.860.000**	**15.752.000**	**23.564.000**

Scanned with OKEN Scanner

Analizând datele din tabelul anterior se observă o creştere a capitalurilor proprii, creştere ce s-a realizat pe seama creşterii rentabilităţii firmei, concomitent cu o foarte uşoară diminuare a datoriilor pe termen mediu şi lung.

Din punct de vedere structural şi dinamic, se evidenţiază următoarele aspecte:

- în perioada analizată s-a înregistrat creşterea activelor imobilizate, pe seama imobilizărilor corporale şi necorporale, pe fondul reducerii importante a imobilizărilor financiare. Majorarea poate reflecta fie realizarea de investiţii, dar la un nivel nesemnificativ, în active indirect productive, fie reevaluarea acestora conform legislaţiei în vigoare.
- activele circulante înregistrează ritmuri de creştere remarcabile, în principal datorită creşterii stocurilor şi producţiei în curs de execuţie. Creanţele cresc, de asemenea, în timp ce disponibilităţile băneşti înregistrează diminuări progresive.
- creşterile din activ îşi găsesc corespondent în pasiv, unde, la nivelul datoriilor totale, se remarcă modificări ale structurii acestora în sensul creşterii datoriilor faţă de furnizori în paralel cu creşterea creditelor pe termen scurt, reflectând dorinţa societăţii de a-şi finanţa activitatea de exploatare atât din surse atrase, cât şi din cele împrumutate.

O importanţă deosebită o au însă termenele de plată negociate cu furnizorii, agentul economic trebuind să se orienteze în perioada următoare spre reducerea duratei de recuperare a creanţelor, în caz contrar fiind nevoit să apeleze la noi credite bancare pentru a nu-şi deteriora relaţiile cu partenerii comerciali.

Scanned with OKEN Scanner

4.1.2. Analiza corelaţiei FR, NFR, TN

Analiza corelaţiei FR. NFR, TN se va realiza pe baza datelor din tabelul 4.2.:

Tabelul 4.2.

Nr. crt.	Elemente de calcul a FR, NFR, TN	Valori - lei	
		N-1	N
1	Capital permanent	9.740.000	10.980.000
2	Active imobilizate	3.992.000	5.884.000
3	Fond de rulment permanent (1-3)	5.748.000	5.096.000
4	Active circulante	11.760.000	17.680.000
5	Disponibilităţi	560.000	480.000
6	Active circulante fără disponibilităţi (4-5)	11.200.000	17.200.000
7	Datorii curente	6.052.000	12.584.000
8	Nevoia de fond de rulment (6-7)	5.148.000	4.616.000
9	Trezoreria netă (3-8)	600.000	480.000

În anul N-1, societatea comercială se confruntă cu un puternic dezechilibru financiar, acesta apelând la credite bancare pe termen scurt pentru a-şi acoperi nevoile de finanţare cu caracter permanent.

Întrucât capitalurile proprii, în calitate de surse de finanţare pe termen lung, sunt suficiente în raport cu nevoile de acelaşi tip, întreprinderea înregistrează un fond de rulment pozitiv.

Comparativ cu anul N-1, în anul N, chiar dacă trezoreria scade, valoarea acesteia rămâne pozitivă.

4.1.3 Analiza lichidităţii şi solvabilităţii

Întrucât în literatura de specialitate problematica complexă a lichidităţii şi solvabilităţii este tratată diferit, vom face următoarele precizări în legătură cu indicatorii utilizaţi în analiză:

- lichiditatea patrimonială - *disponibilităţi şi mijloace ce pot deveni lichide/datorii curente;*
- solvabilitatea patrimonială - *capital propriu/capital permanent;*
- solvabilitatea generală - *active circulante/datorii curente;*

Scanned with OKEN Scanner

- solvabilitatea globală - active circulante și active imobilizate/ datorii totale.

Indicatorii de lichiditate și solvabilitate au fost calculați pe baza datelor din tabelul 4.1, valorile acestora fiind sintetizate în tabelul 4.3.:

Tabelul 4.3.

Nr. crt.	Indicatori	Standard	Valori	
			N-1	N
1	Lichiditatea patrimonială	Min.1	1,94	1,4
2	Solvabilitatea patrimonială	Min.0,3	0,93	0,95
3	Solvabilitatea generală	Min.1,2	1,9	1,4
4	Solvabilitatea globală	Min.1	2,35	1,79

Notă: Mărimile standard ale indicatorilor iau valori diferite în literatura de specialitate, cele prezentate în tabel, fiind cel mai des utilizate.

CONCLUZII:

Bilanțul arată că pasivul pe termen scurt a crescut mai rapid ca activul pe termen scurt

4.1.4. Analiza corelației creanțe - obligații

Datele utilizate în analiza corelației creanțe-obligații sunt sistematizate în tabelul 4.4.:

Tabelul 4.4.

mii lei

Nr. crt.	Indicatori	Valori	
		N-1	N
1	Cifra de afaceri – lei	40.520	40.800
2	Creanțe – lei	12.150	13.087
3	Obligații – lei	32.600	32.960
4	Raportul creanțe/obligații	0,37	0,40
5	Durata de imobilizare a creanțelor - zile	107,9	115,5
6	Durata de folosire a surselor atrase – zile	289,6	290,8

Scanned with OKEN Scanner

Creşterea cifrei de afaceri într-un ritm inferior ritmului de creştere al creanţelor, dar superior creştere obligaţiilor a determinat, pe de o parte, creşterea duratei de imobilizare a creanţelor de la 107,9 zile la 115,5 de zile, iar pe de altă parte creşterea duratei de folosire a surse atrase de la 289,6 zile la 290,8 zile.

Creşterea raportului creanţe-obligaţii, de la 0,37 la 0,40, este considerată favorabilă, reflectând creşterea capacităţii firmei de a realiza achitarea obligaţiilor prin prisma valorii creanţelor. De asemenea, s-a înregistrat o creştere a duratei de imobilizare a creanţelor de la 107,19 zile la 115,5 zile, ceea ce ilustrează un blocaj în planul relaţiilor cu partenerii comerciali, cu efecte nefavorabile asupra lichidităţii firmei.

4.1.5. Analiza echilibrului economico-financiar

Pentru a surprinde corelaţiile obiective dintre necesităţile de resurse materiale şi posibilităţile de finanţare ca expresie a echilibrului economico-financiar se pot folosi următorii indicatori:

- rata autonomiei financiare – *capital propriu / capital permanent*;
- rata de finanţare a stocurilor – *fond de rulment/stocuri*;
- rata de autofinanţare a activelor – *capital propriu/active fixe şi active circulante;*
- rata datoriilor : 1- *rata de autofinanţare a activelor.*

Datele utilizate în analiza echilibrului economico-financiar se regăsesc în tabelul 4.5.:

Scanned with OKEN Scanner

Tabelul 4.5.

Nr. crt.	Indicatori	Valori	
		N-1	N
1	Capital propriu – lei	9.060.000	10.380.000
2	Capital permanent – lei	9.060.000	11.200.400
3	Active imobilizate – lei	3.992.000	5.884.000
4	Active circulante – lei	11.760.000	17.680.000
5	Fond de rulment – lei	5.068.000	5.316.400
6	Stocuri – lei	7.200.000	12.000.000
7	Rata autonomiei financiare	1	0,93
8	Rata de finanţare a stocurilor	0,70	0,44
9	Rata de autofinanţare a activelor	0,56	0,44
10	Rata datoriilor	0,44	0,56

În urma analizei datelor sintetizate în tabelul 4.5 se constată că societatea comercială are dificultăţi financiare în orizontul de timp analizat.

Astfel, se remarcă:

- reducerea ratei de finanţare a stocurilor de la 0,70 la 0,44, în anul N. Societatea comercială reuşeşte obţină un fond de rulment pozitiv, dar insuficient pentru acoperirea nevoii de fond de rulment, astfel încât firma recurge în continuare la credite bancare pe termen scurt pentru a-şi finanţa activitatea.
- reducerea ratei de autofinanţare a activelor de la 0,56 la 0,44 regăsindu-se în creşterea ratei datoriilor, care se realizează exclusiv pe seama datoriilor curente, întrucât rata autonomiei financiare, având valoarea 0,93, ilustrează absenţa datoriilor financiare.

4.1.6. Analiza vitezei de rotaţie a activelor circulante

Analiza vitezei de rotaţie activelor circulante ocupă un loc important în cadrul analizei situaţiei financiar-patrimoniale întrucât permite aprecierea eficienţei utilizării activelor circulante şi dimensionarea fondului de rulment normativ.

Scanned with OKEN Scanner

În practica economică viteza de rotaţie a activelor circulante cunoaşte două modalităţi de exprimare:

- număr de rotaţii într-o perioadă de timp (Nr);
- durata în zile a unei rotaţii (Dz).

Pentru analiza vitezei de rotaţie a activelor circulante se vor utiliza datele din tabelul 4.6., altele decât cele din tabelul 4.1.

Tabelul 4.6.

Nr. crt.	Indicatori	Valori	
		N-1	N
1	Soldul mediu al activelor circulante - mii lei, din care:	10.200	8.992
2	*Stocuri – mii lei*	*4.200*	*3.992*
3	*Creanţe - mii lei*	*6.000*	*5.000*
4	Cifra de afaceri – mii lei	39.000	40.520
5	Nr. de rotaţii	3,82	4,51
6	Durata unei rotaţii - zile	94,15	79,89

*T = 360 de zile.

O primă observaţie ce se impune este aceea că valorile sunt influenţate de durata ciclului de fabricaţie a produselor, fiind necesar ca în analiză să se ţină cont de natura activităţii desfăşurate de agentul economic.

Potrivit datelor din tabel se observă o accelerare a vitezei de rotaţie activelor circulante, exprimată prin creşterea numărului de rotaţii de la 3,82 rot. la 4,51 rot., respectiv prin scăderea duratei unei rotaţii de la 94,1 zile în anul N-1 la 79,9 zile în anul N. Acest fapt este consecinţa creşterii cifrei de afaceri cu 3,9% (I_{CA} este 103,89%), în timp ce activele circulante se reduc cu 11,8% (I_{AC} este 88,16%).

Viteza de rotaţie a activelor circulante poate fi analizată şi factorial pe baza următorului model de analiză:

$$Dz = \frac{Ac}{CA} \cdot T,$$

unde: Dz - durata în zile a unei rotaţii;
Ac - soldul mediu al activelor circulante.

Scanned with OKEN Scanner

Variaţia vitezei de rotaţie a activelor circulante faţă de perioada precedentă, se explică factorial astfel:

$$\Delta Dz = Dz_1 - Dz_0 = -14,26 \text{ zile, din care:}$$

1.influenţa modificării cifrei de afaceri asupra modificării duratei în zile a unei rotaţii:

$$\frac{Ac_0}{CA_1} \cdot T - \frac{Ac_0}{CA_0} \cdot T = 90,62 - 94,15 = -3,53 zile$$

2. influenţa modificării soldului mediu al activelor circulante asupra modificării duratei în zile a unei rotaţii:

$$\frac{Ac_1}{CA_1} \cdot T - \frac{Ac_0}{CA_1} \cdot T = 79,89 - 90,62 = -10,73 zile$$

În urma analizei factoriale se constată accelerarea vitezei de rotaţie a activelor circulante , prin reducerea cu 14,26 zile a duratei unei rotaţii, ca urmare a acţiunii favorabile a cifrei de afaceri, a cărei modificare a determinat diminuarea duratei unei rotaţii cu 3,53 zile.

La fel ca şi cifra de afaceri, soldul mediu al activelor circulante apare ca un factor cu acţiune pozitivă, însă mai importantă, modificarea sa având drept consecinţă creşterea duratei unei rotaţii cu 10,73 zile.

Pe ansamblu, evoluţia vitezei de rotaţie a activelor circulante este una favorabilă, accelerarea sa fiind rezultatul reducerii duratei de imobilizare a creanţelor, care se reflectă în eliberarea de fonduri la nivelul activităţii de exploatare în valoare de 1.605 mil. lei (CA_1/T) x ($Dz_1 - Dz_0$) = 1.605 mil. lei).

4.1.7. Analiza gradului de îndatorare

Analiza gradului de îndatorare a societăţii comerciale are ca obiectiv studierea evoluţiei acestuia în contextul satisfacerii cerinţei de utilizare eficientă a creditelor contractate şi de asigurare a condiţiilor necesare pentru rambursarea la termen a ratelor scadente şi a dobânzilor aferente.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a surprinde aspectele anterior menţionate, teoria şi practica economică recomandă în principal utilizarea următorilor indicatori:

- rata generală a îndatorării stabilită ca raport între împrumuturile totale şi capitalul propriu;
- rata datoriilor financiare determinată ca raport între împrumuturile pe termen mediu şi lung şi capitalul propriu;
- rata de îndatorare a activităţii de exploatare care este egală cu raportul dintre creditele bancare pe termen scurt şi diferenţa dintre active circulante şi disponibilităţi.

Cei trei indicatori au fost calculaţi pe baza datelor din tabelul 4.1., valorile acestora fiind sintetizate în tabelul 4.7.

Tabelul 4.7.

Nr. crt.	Indicatori	Valori (%)	
		N-1	N
1	Rata generală a îndatorării	0,24	0,18
2	Rata datoriilor financiare	-	-
3	Rata de îndatorare a activităţii de exploatare	0,45	0,21

Potrivit datelor din tabelul 4.7., gradul de îndatorare se diminuează atât pe total, rata generală a îndatorării scăzând de la 0,24 la 0,18, cât şi la nivelul exploatării, rata de îndatorare a activităţii de exploatare înregistrând în anul N-1 valoarea de 0,45, iar în anul N valoarea de 0,21. Deoarece agentul economic nu a contractat credite pe termen mediu şi lung, rata datoriilor financiare este zero.

Astfel, pe de o parte, se remarcă creşterea capacităţii firmei de a-şi acoperi datoriile din fondurile proprii, iar pe de altă parte se evidenţiază reducerea creditelor bancare pe termen scurt, în calitatea lor de surse de finanţare a activelor circulante, ceea ce poate fi considerat un aspect pozitiv, dacă este rezultat din crearea decalajelor de plăţi favorabile, şi nu consecinţă a finanţării activelor circulante pe seama surselor atrase, în condiţiile unor întârzieri importante la plata facturilor către furnizori.

Scanned with OKEN Scanner

Tema 4.2.

Analiza utilizării potenţialului tehnic

Analiza utilizării potenţialului tehnic este centrată pe surprinderea legăturii dintre modul de utilizare intensivă şi extensivă a activelor fixe, legătură reprezentată prin valoarea producţiei având ca model de analiză factorială:

$$Q = N \cdot t \cdot r,$$

unde: Q - valoarea producţiei;
N - numărul de utilaje;
t - numărul mediu de ore/utilaj;
r - randamentul mediu orar.

Datele utilizate pentru exemplificare sunt prezentate în tabelul 4.8.

Tabelul 4.8.

Nr. crt.	Indicatori	Valori (mii lei)	
		N-1	N
1	Număr de utilaje	90	104
2	Număr ore de funcţionare/lună	43.200	50.440
3	Valoarea producţiei obţinute - mii lei	7.128.000	8.070.400
4	Nr. mediu ore/utilaj	480	485
5	Randamentul mediu orar - lei	165	160

Pornind de la modelul de analiză factorială anterior prezentat, variaţia înregistrată de valoarea producţiei ($\Delta Q = Q_1 - Q_0 = +942.400$ mii. lei) ca expresie a utilizării intensive şi extensive a activelor fixe, se explică astfel:

1. influenţa modificării numărului de utilaje:

$$(N_1 - N_0) \cdot t_0 \cdot r_0 = +1.108.800 miilei$$

Scanned with OKEN Scanner

2. influenţa modificării numărului mediu de ore/utilaj:

$$N_1 \cdot (t_1 - t_0) \cdot r_0 = +85.800 miilei$$

3. influenţa modificării randamentului mediu orar:

$$N_1 \cdot t_1 \cdot (r_1 - r_0) = -252.200 miilei$$

CONCLUZII:

Creşterea producţiei fizice a fost rezultatul acţiunii pozitive exercitate de factorii de natură extensivă, creşterea numărului de utilaje şi a numărului de ore de funcţionare a acestora.

Factorul calitativ, de natură intensivă, randamentul orar al utilajelor, a înregistrat o reducere care a determinat o diminuare a producţiei fizice cu 252.200 mii lei. aceasta înseamnă că utilajele (activele fixe) nu sunt utilizate eficient, astfel că se impune continuarea analizei în vederera identificării şi eliminării cauzelor.

RECOMANDĂRI:

- investiţii în utilaje/echipamente performante, de mare randament;
- creşterea timpului de lucru al utilajelor;
- aprovizionarea ritmică cu materiale, piese de schimb, pentru a evita folosirea incompletă al timpului de lucru al utilajelor.

Scanned with OKEN Scanner

APLICAŢII PROPUSE

1. Pe baza datelor din tabelul de mai jos să se analizeze situaţia financiar-patrimonială a agentului economic X.

Nr. crt.	Indicatori	Valori N-1 lei	Valori N lei
1.	**Active imobilizate total, din care**	**8.578.763**	**7.611.543**
1.1	Imobilizări necorporale	-	10.000
1.2	Imobilizări corporale	8.565.763	7.588.543
1.3	Imobilizări financiare	13.000	13.000
2.	**Active circulante total, din care**	**36.335.985**	**54.459.451**
2.1	Stocuri	19.146.326	7.524.499
2.2	Creanţe	16.359.798	44.999.878
2.3	Casa şi conturi la bănci	829.861	1.935.074
3.	**Cheltuieli in avans**	**377.762**	-
4.	**Datorii ce trebuie plătite intr-o perioadă mai mică de un an, din care:**	**34.292.507**	**50.914.960**
5.	**Active circulante nete, respectiv datorii curente**	**2.421.240**	**3.544.419**
6.	**Total active minus datorii curente**	**11.000.003**	**11.146.034**
7.	**Datorii ce trebuie plătite într-o perioadă mai mare de un an**	-	-
8.	**Capitaluri proprii**	**11.000.003**	**11.146.034**
9.	**Capital total**	**11.000.003**	**11.146.034**
10.	**Cifra de afaceri**	**69.612.375**	**99.800.945**

Scanned with OKEN Scanner

2. Să se analizeze factorial evoluţia producţiei obţinute în perioada curentă faţă de perioada precedentă pe baza datelor din tabelul următor:

Nr. crt.	Indicatori	Valori	
		N-1	N
1	Număr de utilaje	120	155
2	Total ore utilaj	762.120	961.620
3	Valoarea producției obținute - mii lei	3.048.480	4.808.152
4	Număr mediu de ore/utilaj	6.351	6.204
5	Randamentul mediu orar - lei	480	775

Scanned with OKEN Scanner

CAPITOLUL V

APLICAȚIE RECAPITULATIVĂ REZOLVATĂ

Pe baza datelor din tabelul următor, să se realizeze analiza factorială: a cifrei de afaceri, a valorii adăugate, a cheltuielilor la 1.000 de lei cifra de afaceri, a rentabilității economice si financiare:

Nr. crt.	Indicator	Simbol	U.M.	n-1	n
1	Cifra de afaceri	CA	mii lei	645	690
2	Cheltuieli totale aferente cifrei de afaceri	Ch	mii lei	560	590
3	Producția marfă fabricată	Qf	mii lei	710	760
4	Producția exercițiului	Qe	mii lei	800	825
5	Volumul producției vândute exprimata în:				
6	- costuri prevăzute		mii lei	-	571
7	- prețuri prevăzute		mii lei	-	663
8	Valoarea medie a activelor fixe	Af	mii lei	70	78
9	Valoarea medie a activelor fixe productive	Af'	mii lei	65	68
10	Consumuri cu materialele	M	mii lei	478	523
11	Numărul mediu de salariați	N	persoane	570	545
12	Numărul mediu de ore de muncă pe salariat	t	ore/om	2048	2068
13	Active totale	At	mii lei	283	310
14	Venituri totale	Vt	mii lei	912	920
15	Profitul brut	Pb	mii lei	85	100
16	Profitul net	Pn	mii lei	73	86
17	Capitalul propriu	Kp	mii lei	210	215

Scanned with OKEN Scanner

Analiza factorială a CA

Simbol	U.M.	n-1	n
Qf/N	mii lei	1,2456	1,3945
CA/Qf	mii lei	0,9085	0,9079
Af/N	mii lei	0,1228	0,1431
Af'/Af	mii lei	0,9286	0,8718
Qf/Af'	mii lei	10,9231	11,1765

1.	$\Delta CA_{\Delta N}$:	mii lei	-28,2895
2.	$\Delta CA_{\Delta Qf/N}$	mii lei	73,7120
2.1.	$\Delta CA_{\Delta Af/N}$	mii lei	102,0038
2.2.	$\Delta CA_{\Delta Af'/Af}$	mii lei	-43,9451
2.3.	$\Delta CA_{\Delta Qf/Af'}$	mii lei	15,6533
3.	$\Delta CA_{\Delta CA/Qf}$	mii lei	-0,4225

2=2.1+2.2+2.3	$\Delta CA/_{\Delta Qf/N}$		73,7120
1+2+3	ΔCA		45,0000
$\Delta CA=CA_1-CA_0$			45,0000

Analiza factorială a valorii adăugate

Simbol	U.M.	n-1	n
Qa	mii lei	232	237
T	ore	1167360	1127060
W	lei /h	0,6853	0,7320
va	lei / 1 leu	0,2900	0,2873

1.	$\Delta Qa_{\Delta Qe}$	mii lei	7,2500
1.1.	$\Delta Qa_{\Delta T}$	mii lei	-8,0092
1.1.1.	$\Delta Qa_{\Delta N}$	mii lei	-10,1754
1.1.2.	$\Delta Qa_{\Delta t}$	mii lei	2,1663
1.2.	$\Delta Qa_{\Delta w}$	mii lei	15,2592
2.	$\Delta Qa_{\Delta va}$	mii lei	-2,2500

1.1=1.1.1+1.1.2	$\Delta Qa_{\Delta T}$	mii lei	-8,0092
1=1.1+1.2	$\Delta Qa_{\Delta Qe}$	mii lei	7,2500
1+2	ΔQa	mii lei	5,0000
$\Delta Qe=Qe_1-Qe_0$			5,0000

Scanned with OKEN Scanner

Analiza factorială a cheltuielilor la 1000 lei CA

Simbol	U.M.	n-1	n
$C^{(1.000)}$		868,2171	855,0725

1.	$\Delta C^{(1.000)}{}_{\Delta q}$	lei	-6,9803
2.	$\Delta C^{(1.000)}{}_{\Delta p}$	lei	-33,7006
3.	$\Delta C^{(1.000)}{}_{\Delta c}$	lei	27,5362

1+2+3	$\Delta C^{(1.000)}$	lei	-13,1446
$\Delta C^{(1000)} = C^{(1000)}_1 - C^{(1000)}_0$		lei	-13,1446

Analiza factorială a rentabilităţii economice

Simbol	U.M.	n-1	n
Re=Pb/At	mii lei	0,3004	0,3226
Vt/At	mii lei	3,2226	2,9677
Pb/Vt	mii lei	0,0932	0,1087

1.	$\Delta Re_{\Delta Vt/At}$	%	-2,3755
2.	$\Delta Re_{\Delta Pb/Vt}$	%	4,5982

1+2	ΔRe	%	2,2227
$\Delta Re = Re_1 - Re_0$			2,2227

Analiza factorială a rentabilităţii financiare

Rf = Pn/K	mii lei	34,7619	40,0000
Vt/At	mii lei	3,2226	2,9677
At/K	mii lei	1,3476	1,4419
Pn/Vt	mii lei	0,0800	0,0935

1.	$\Delta Rf_{\Delta Vt/At}$	%	-2,7493
2.	$\Delta Rf_{\Delta At/K}$	%	2,2387
3.	$\Delta Rf_{\Delta Pn/Vt}$	%	5,7487

1+2+3	ΔRf		5,2381
$\Delta Rf = Rf_1 - Rf_0$			5,2381

Scanned with OKEN Scanner

II. TESTE GRILĂ

Scanned with OKEN Scanner

1. Delimitarea obiectului analizei ca etapă a analizei activităţii economice presupune realizarea următoarelor acţiuni:

a. stabilirea factorilor de influenţă, în mod succesiv, trecând de la cei cu acţiune directă la cei cu acţiune indirectă;
b. sinteza rezultatelor analizei din sfera cercetată;
c. delimitarea obiectului în timp şi spaţiu, calitativ şi cantitativ;
d. stabilirea raporturilor de condiţionare între factori.

2. Indicatorii potenţialului tehnico-economic sunt următorii:

a. rata de eficienţă a mijloacelor fixe, capitalurile, rata de eficienţă a cheltuielilor, indicatorii imobilizărilor, patrimoniul net;
b. rezultatul, indicatorii capacităţii de cercetare, productivitatea muncii, indicatorii capacităţii de producţie, fondul de rulment;
c. indicatorii activelor circulante, cifra de afaceri, rata rentabilităţii, capitalurile, valoarea adăugată;
d. indicatorii capacităţii de producţie, indicatorii imobilizărilor, indicatorii activelor circulante, indicatorii potenţialului uman, indicatorii capacităţii de cercetare.

3. Ca metodă calitativă utilizată în analiza economico-financiară a agenţilor economici, generalizarea sau evaluarea rezultatelor presupune:

a. aprecierea rezultatelor prin raportarea la un anumit criteriu şi nu ca o mărime în sine;
b. despărţirea colectivităţii studiate în grupe omogene de unităţi, după variaţia unei caracteristici;
c. descompunerea fenomenului cercetat în elemente componente pentru a asigura profunzimea studierii faptelor;
d. reunirea într-un ansamblu coerent a concluziilor rezultate din studiul factorial-cauzal al fenomenelor.

Scanned with OKEN Scanner

4. Cifra de afaceri din activitatea de bază reprezintă:

a. suma veniturilor din activitatea comercială într-o perioadă determinată;
b. valoarea producţiei marfă vândute;
c. diferenţa dintre valoarea producţiei globale şi cheltuielile cu materialele;
d. producţia obţinută destinată vânzării.

5. Raportul dintre producţia marfă fabricată şi valoarea medie a mijloacelor fixe productive se numeşte:

a. randamentul mijloacelor fixe productive;
b. ponderea mijloacelor fixe productive;
c. gradul de înzestrare tehnică;
d. productivitatea muncii.

6. În analiza diagnostic a valorii adăugate factorii cu influenţă directă sunt în această ordine:

a. fondul total de timp de muncă şi valoarea medie adăugată la 1 leu producţia exerciţiului;
b. numărul mediu de salariaţi şi producţia exerciţiului;
c. producţia exerciţiului şi productivitatea medie orară;
d. producţia exerciţiului şi valoarea medie adăugată la 1 leu producţia exerciţiului.

7. Precizaţi care dintre următoarele afirmaţii este corectă:

a. dacă veniturile unui agent economic cresc mai lent decât cheltuielile, înseamnă că rata de eficienţă a cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri totale a crescut;
b. dacă veniturile unui agent economic cresc mai rapid decât cheltuielile, înseamnă că rata de eficienţă a cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri totale a scăzut;
c. dacă veniturile unui agent economic cresc mai rapid decât cheltuielile, înseamnă că rata de eficienţă a cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri totale a crescut;

Scanned with OKEN Scanner

d. dacă veniturile unui agent economic cresc în acelaşi ritm cu cheltuielile, înseamnă că rata de eficienţă a cheltuielilor totale la 1.000 de lei venituri totale a crescut.

8. În cadrul unei firme, eficienţa cheltuielilor cu salariile este ridicată dacă se respectă următoarele corelaţii:

a. $I_{ve} > I_{cs}$; $I_{ca} < I_{cs}$; $I_{qa} > I_{cs}$;

b. $I_{ve} < I_{cs}$; $I_{ca} > I_{cs}$; $I_{qa} > I_{cs}$;

c. $I_{ve} > I_{cs}$; $I_{ca} > I_{cs}$; $I_{qa} > I_{cs}$;

d. $I_{ve} > I_{cs}$; $I_{ca} < I_{cs}$; $I_{qa} < I_{cs}$.

9. Nevoia de fond de rulment reprezintă:

a. activele circulante fără disponibilităţi din care se scad datoriile curente;

b. activele circulante fără disponibilităţi la care se adaugă datoriile curente;

c. capitalul permanent al firmei din care se scad activele imobilizate;

d. activele circulante lichide care staţionează între două rotaţii.

10. Indicatorul „coeficientul mişcării totale", care caracterizează circulaţia forţei de muncă, se calculează ca:

a. raport între intrări minus ieşiri şi numărul mediu de personal;

b. raport între intrări plus ieşiri şi numărul mediu de personal;

c. raport între intrări în cursul perioadei şi numărul mediu de personal;

d. raport între ieşiri în cursul perioadei şi numărul mediu de personal.

11. Dacă indicele cifrei de afaceri este 115%, iar indicele cheltuielile aferente cifrei de afaceri este 120% rezultă:

a. creşterea rezultatului aferent cifrei de afaceri;

b. reducerea rezultatului aferent cifrei de afaceri;

c. reducerea valorii adăugate;

d. reducerea producţiei marfă fabricate.

Scanned with OKEN Scanner

12. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N -1	N
1.	soldul mediu al activelor circulante (mii lei)	200	240
2.	cifra de afaceri (mii lei)	320	355
3.	nr. de rotaţii	1,6	1,479
4.	durata unei rotaţii (zile)	225	243,38

Care este influenţa modificării cifrei de afaceri asupra evoluţiei vitezei de rotaţie a activelor circulante ?

13. Metoda substituirilor în lanţ se utilizează:

a. în cazul relaţiilor cauzale de tip stocastic;

b. în cazul relaţiilor de tip determinist care îmbracă forma matematică a produsului sau a raportului între factori;

c. în cazul relaţiilor funcţionale de produs;

d. în cazul în care între elementele fenomenului studiat există relaţii de tip determinist sau de natura sumei şi / sau a diferenţei.

14. Într-un interval de timp dat următoarele corelaţii între indicatorii valorici I_{Ca}, I_{Qf}, I_{Qe} şi I_{Qa} sunt considerate normale:

a. $I_{Ca} \geq I_{Qf}$, $I_{Qf} > I_{Qe}$, $I_{Qa} > I_{Qe}$;

b. $I_{Ca} \geq I_{Qf}$, $I_{Qf} > I_{Qe}$, $I_{Qa} < I_{Qe}$;

c. $I_{Ca} \geq I_{Qf}$, $I_{Qf} > I_{Qe}$, $I_{Qa} > I_{Qe}$;

d. $I_{Ca} \geq I_{Qf}$, $I_{Qf} < I_{Qe}$, $I_{Qa} < I_{Qe}$.

15. Raportul dintre cifra de afaceri şi valoarea producţiei marfă fabricate exprimă:

a. modificările intervenite în stocurile de produse finite şi alte venituri, exclusiv cele financiare şi excepţionale;

b. modificările intervenite în evoluţia veniturilor financiare şi excepţionale;

c. evoluţia stocurilor de producţie neterminată;

d. evoluţia consumului intern.

Scanned with OKEN Scanner

16. Valoarea adăugată reprezintă diferenţa dintre:

a. cifra de afaceri şi consumurile intermediare;
b. cifra de afaceri şi producţia exerciţiului;
c. producţia exerciţiului şi cheltuielile cu serviciile prestate de terţi;
d. producţia exerciţiului şi consumurile intermediare.

17. Coeficientul mediu de sortiment $K_S = 1$ în următoare situaţii:

a. când programul de fabricaţie a fost realizat şi depăşit pe total, dar la un sortiment nu s-a realizat nivelul prevăzut;
b. când programul de fabricaţie a fost realizat doar la un sortiment;
c. când programul de fabricaţie nu a fost realizat nici pe total, nici pe sortimente;
d. când programul de fabricaţie a fost realizat la toate sortimentele în proporţie de 100%.

18. Factorii care influenţează nivelul cheltuielilor la 1.000 de lei cifră de afaceri sunt în această ordine:

a. structura cifrei de afaceri, numărul de salariaţi şi productivitatea medie orară;
b. preţul de vânzare (exclusiv TVA), costul unitar şi valoarea adăugată;
c. structura cifrei de afaceri, costul unitar şi fondul total de timp de muncă;
d. structura cifrei de afaceri, preţul de vânzare (exclusiv TVA) şi costul unitar.

19. Analiza factorială a abaterii nivelului cheltuielilor fixe la 1.000 de lei cifră de afaceri ia în considerare următorii factori cu influenţă directă:

a. volumul producţiei vândute şi preţurile de vânzare;
b. cifra de afaceri şi suma cheltuielilor fixe;
c. volumul producţiei vândute şi suma cheltuielilor fixe;
d. cifra de afaceri şi preţul de vânzare.

Scanned with OKEN Scanner

20. Salariul mediu orar este influenţat de:

a. veniturile orare din exploatare (ca formă a productivităţii muncii) şi cheltuielile cu salariile la 1 leu venituri din exploatare;
b. veniturile orare din exploatare (ca formă a productivităţii muncii) şi timpul de muncă pe un salariat;
c. veniturile orare din exploatare (ca formă a productivităţii muncii) şi salariul mediu brut pe o persoană;
d. numărul de salariaţi şi cheltuielile cu salariile la 1 leu venituri din exploatare.

21. Precizaţi care dintre următoarele afirmaţii este corectă:

a. rezultatul exerciţiului înaintea impozitării este omogen;
b. rezultatul exerciţiului înaintea impozitării este format din rezultatul curent şi cel financiar;
c. rezultatul exerciţiului înaintea impozitării nu este omogen deoarece în compoziţia sa intră rezultate din activităţi diferite;
d. rezultatul impozabil este egal cu rezultatul exerciţiului înaintea impozitării.

22. Solvabilitatea unui agent economic se referă la:

a. modul de valorificare a resurselor financiare;
b. raportul dintre fondul de rulment şi stocuri;
c. echilibrul economico-financiar al agentului economic;
d. capacitatea agentului economic de a face faţă obligaţiilor sale băneşti şi de a-şi onora plăţile la termenele scadente.

23. Dacă indicele numărului de personal este 105%, indicele productivităţii muncii este 110%, iar indicele cifrei de afaceri este 95%:

a. au crescut productivitatea muncii şi numărul de personal şi a scăzut gradul de valorificare a producţiei exerciţiului;
b. au scăzut numărul de personal şi gradul de valorificare a producţiei exerciţiului şi a crescut productivitatea muncii;
c. au crescut productivitatea muncii şi gradul de valorificare a producţiei exerciţiului;

Scanned with OKEN Scanner

d. au scăzut productivitatea muncii şi gradul de valorificare a producţiei exerciţiului.

24. Dacă indicele producţiei exerciţiului este 110% şi indicele cheltuielilor cu materialele este 112%, rezultă:

a. reducerea cheltuielilor cu personalul;

b. creşterea ponderii cheltuielilor cu materialele;

c. creşterea ponderii cheltuielilor cu materialele şi scăderea valorii adăugate;

d. creşterea ponderii cheltuielilor în total venituri.

25. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N - 1	N
1.	nr. mediu de salariaţi (persoane)	180	185
2.	producţia marfă fabricată (mii lei)	3.015	3.820
3.	cifra de afaceri (mii lei)	2.860	3.750

Care este influenţa gradului de valorificare a producţiei exerciţiului asupra cifrei de afaceri ?

26. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N - 1	N
1.	venituri din exploatare (mii lei)	425	487,5
2.	fondul de salarii (mii lei)	82,875	85,3125
3.	nr. mediu de salariaţi (persoane)	850	845

Care este influenţa salariului mediu brut pe o persoană asupra cheltuielilor salariale la 1.000 de lei venituri din exploatare?

27. Indicatorii potenţialului financiar care se utilizează în analiza economico-financiară sunt:

a. indicatorii activelor circulante, rezultatul, fondul de rulment, cifra de afaceri, capitalurile, etc.;

b. capitalurile, patrimoniul net, valoarea adăugată, rata eficienţei mijloacelor fixe, rata rentabilităţii, etc.;

Scanned with OKEN Scanner

c. viteza de rotaţie a capitalurilor circulante, rata eficienţei cheltuielilor, capitalurile, lichiditatea, etc.;
d. capitalurile, patrimoniul net, fondul de rulment, lichiditatea generală şi parţială, autonomia financiară, etc.

28. Raportul dintre valoarea adăugată şi valoarea producţiei exerciţiului arată:

a. ponderea cheltuielilor cu materialele;
b. modificarea stocurilor de produse finite;
c. evoluţia stocurilor de producţie neterminată;
d. evoluţia consumului intern.

29. Gradul de integrare pe verticală, utilizat la analiza diagnostic a valorii adăugate se calculează ca raport între:

a. amortizarea aferentă perioadei şi cifra de afaceri;
b. valoarea adăugată şi cifra de afaceri;
c. amortizarea aferentă perioadei şi valoarea adăugată;
d. cifra de afaceri şi valoarea adăugată.

30. Atunci când programul de producţie a fost realizat la toate sortimentele, dar în proporţii diferite, sunt îndeplinite următoarele corelaţii:

a. $K_s < 1$ şi $K_{st} = 1$;
b. $K_s = 1$ şi $K_{st} = 1$;
c. $K_s = 1$ şi $K_{st} < 1$;
d. $K_s < 1$ şi $K_{st} < 1$;

31. Factorii cu influenţă indirectă, luaţi în considerare la analiza factorială a abaterii cheltuielilor fixe la 1.000 de lei cifră de afaceri sau venituri din exploatare sunt:

a. cifra de afaceri şi preţurile de vânzare;
b. cifra de afaceri şi volumul producţiei vândute;
c. cifra de afaceri şi suma cheltuielilor fixe;
d. volumul producţiei vândute şi preţurile de vânzare.

Scanned with OKEN Scanner

32. Rata rentabilităţii economice reprezintă:

a. raportul dintre rezultatul exerciţiului (înainte de deducerea sarcinilor financiare şi a impozitelor) şi capitalul permanent;
b. raportul dintre rezultatul net şi capitalul propriu;
c. raportul dintre rezultatul aferent cifrei de afaceri şi costul producţiei vândute;
d. raportul dintre rezultatul curent al exerciţiului şi capitalul avansat.

33. Care dintre următoarele afirmaţii este corectă:

a. obligaţiile agentului economic sunt formate din datoriile curente şi împrumuturile pe termen scurt;
b. obligaţiile agentului economic sunt formate din datoriile curente şi împrumuturile pe termen mediu şi lung;
c. datoriile curente sunt datoriile agentului economic către terţi;
d. datoriile totale reprezintă suma dintre datoriile curente şi împrumuturile pe termen mediu şi lung.

34. Pentru determinarea productivităţii muncii în unităţi valorice se pot folosi:

a. numai cifra de afaceri şi producţia marfă fabricată;
b. numai producţia marfă fabricată şi valoarea adăugată netă;
c. numai valoarea adăugată şi cifra de afaceri;
d. niciuna dintre variantele menţionate.

35. Gradul de folosire a fondului de timp disponibil se calculează ca raport între:

a. fondul de timp efectiv lucrat şi fondul de timp calendaristic;
b. fondul de timp maxim disponibil şi fondul de timp calendaristic;
c. fondul de timp efectiv lucrat şi fondul de timp maxim disponibil;
d. fondul de timp calendaristic şi fondul de timp efectiv lucrat.

Scanned with OKEN Scanner

36. În cazul unui agent economic, într-un interval de timp dat, se consideră ca fiind o situaţie favorabilă, dacă indicele salariului mediu faţă de indicele productivităţii muncii este:

a. mai mare;
b. mai mic;
c. mai mare sau egal;
d. egal.

37. Cifra de afaceri a unui agent economic este de 1242,5 de mii lei. Cheltuielile aferente cifrei de afaceri sunt de 825 de mii lei din care cheltuielile cu personalul reprezintă 442,5 de mii lei. Dacă cheltuielile cu personalul cresc cu 10%, pentru a realiza acelaşi profit, în condiţiile în care volumul cheltuielilor materiale rămâne constant, cifra de afaceri trebuie să se mărească cu:

a. 7,5%;
b. 2,5%;
c. 3,2%;
d. 3,56%.

38. Dacă indicele rezultatului exploatării este 110% şi indicele activelor economice aferente exploatării este 108%, atunci indicele ratei rentabilităţii economice este:

a. 108,87%;
b. 102,37%;
c. 98,75%;
d. 101,85%.

39. Dacă o întreprindere a avut în exerciţiul financiar anterior raportul dintre capitalul propriu şi activele totale egal cu 0,6, iar în exerciţiul financiar curent acelaşi raport este o,4, acest lucru semnifică:

a. creşterea ratei de autofinanţare a activelor;
b. creşterea ratei de finanţare a stocurilor;
c. creşterea obligaţiilor faţă de furnizori;
d. scăderea ratei de autofinanţare a activelor.

Scanned with OKEN Scanner

40. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N - 1	N
1.	producţia exerciţiului (mii lei)	3.100	3.825
2.	valoarea medie adăugată la 1 lei producţia exerciţiului (lei)	0,0645	0,0690
3.	fondul total de timp de muncă (ore-om)	285.468	279.255
4.	productivitatea medie orară (lei /oră)	10,85936	13,69715

Care este influenţa modificării fondului total de timp de muncă asupra evoluţiei valorii adăugate ?

41. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N - 1	N
1.	soldul mediu al activelor circulante (mii lei)	275	292,5
2.	cifra de afaceri (mii lei)	392	418,7

Care este influenţa modificării soldului mediu al activelor circulante (mil. lei) asupra evoluţiei vitezei de rotaţie a activelor circulante ?

42. Factorii calitativi care influenţează fenomenele şi procesele economice se caracterizează prin faptul că:

a. reprezintă condiţia preliminară şi indispensabilă a acţiunii factorilor cantitativi;
b. intervin întotdeauna când rezultatul analizat se referă la mărimi agregate;
c. acţionează izolat;
d. sunt de aceeaşi natură cu fenomenul analizat, deosebindu-se de acesta prin gradul de extensiune.

43. Analiza diagnostic se realizează:

a. doar pentru radiografierea şi aprecierea stării diferitelor fenomene;
b. pentru reperarea simptomelor, a disfuncţionalităţilor, stabilirea stării şi terapiei, urmare a căreia se produce însănătoşirea sau redresarea firmei;

Scanned with OKEN Scanner

c. doar în situaţia în care în cadrul activităţii agenţilor economici apar disfuncţionalităţi;
d. numai atunci când starea firmei este bună şi se doreşte îmbunătăţirea acesteia.

44. Producţia exerciţiului, respectiv producţia globală, este indicatorul care:

a. exprimă capacitatea unei firme de a crea bogăţie;
b. reprezintă producţia obţinută, destinată livrării;
c. c.. dimensionează întreaga activitate a agentului economic;
d. reprezintă suma totală a veniturilor din activitatea comercială.

45. Raportul dinamic dintre indicatorii valorici reprezintă:

a. raportul dintre indicatorii valorici (în bază fixă) şi caracterizează evoluţia comparativă a indicatorilor valorici faţă de un anumit criteriu;
b. indicatorul care permite caracterizarea evoluţiei elementelor care-i diferenţiază;
c. raportul dintre cifra de afaceri şi valoarea adăugată;
d. raportul dintre valoarea producţiei exerciţiului şi valoarea adăugată.

46. În cazul analizei factoriale a cifrei de afaceri, factorii de influenţă sunt în această ordine:

a. numărul de personal, randamentul activelor fixe productive şi producţia marfă fabricată;
b. productivitatea muncii, gradul de valorificare a producţiei marfă fabricate şi randamentul activelor fixe productive;
c. numărul de personal, ponderea mijloacelor fixe productive şi gradul de valorificare a producţiei marfă fabricate;
d. numărul de personal, productivitatea muncii şi gradul de valorificare a producţiei marfă fabricate.

Scanned with OKEN Scanner

47. Dintre direcţiile de acţiune pentru sporirea valorii adăugate pot fi menţionate:

a. creşterea productivităţii muncii pe seama factorilor specifici, creşterea cheltuielilor materiale la 1 leu producţie, etc.;
b. scăderea cheltuielilor cu materialele la 1 leu producţie, scăderea gradului de utilizare a timpului de muncă, etc.;
c. scăderea calităţii produselor, creşterea gradului de folosire a capacităţii de producţie, etc.;
d. creşterea productivităţii muncii pe seama factorilor specifici, îmbunătăţirea calităţii produselor, etc.

48. În cadrul unei firme se poate aprecia că situaţia a evoluat normal, într-o perioadă determinată, dacă indicele corelaţiei I_c respectă următoarea relaţie:

a. $I_c > 1$;
b. $I_c = 1$;
c. $I_c < 1$;
d. $I_c = 1,5$.

49. În literatura de specialitate, costul marginal este definit ca fiind:

a. costul realizării unei unităţi dintr-un produs la un moment dat;
b. costul unei unităţi adiţionale dintr-un produs;
c. costul pe care îl suportă firma, dacă producţia scade cu o unitate;
d. cheltuielile materiale pe o unitate de produs.

50. Rata rentabilităţii financiare se exprimă prin:

a. raportul dintre rezultatul exploatării şi capitalul propriu;
b. raportul dintre rezultatul net şi activele aferente exploatării;
c. raportul dintre rezultatul net şi costul producţiei vândute;
d. raportul dintre rezultatul net şi capitalul propriu.

Scanned with OKEN Scanner

51. Care dintre următoarele afirmaţii este corectă ?

a. lichiditatea se referă la proprietatea elementelor patrimoniale de a se transforma în bani;

b. solvabilitatea arată cât din valoarea activului se află sub formă lichidă;

c. solvabilitatea se referă la proprietatea elementelor patrimoniale de a se transforma în bani;

d. lichiditatea se referă la capacitatea agentului economic de a face faţă obligaţiilor sale băneşti.

52. Pentru o societate pe acţiuni se cunoaşte capacitatea de producţie maximă ca fiind de 3600 mii lei, cheltuielile fixe sunt 1100 mii lei şi cheltuielile variabile la 1 leu cifra de afaceri sunt egale cu 0,056 lei. Pentru ca rezultatul exploatării să fie de 320 mii lei, gradul de folosire a capacităţii de producţie trebuie să fie de:

a. 55,4%;

b. 57,2%;

c. 81,4%;

d. 89,6%.

53. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N - 1	N
1.	nr. mediu de salariaţi (persoane)	310	300
2.	fondul total de timp de muncă (ore-om)	325.000	315.200
3.	producţia exerciţiului (mii lei)	225	248
4.	valoarea adăugată (mii lei)	162,5	182,5

Care este influenţa timpului mediu de muncă pe un salariat asupra modificării valorii adăugate ?

Scanned with OKEN Scanner

54. Pe baza indicatorilor:

Nr. crt.	Indicatori	N - 1	N
1.	cifra de afaceri exprimată în preţuri de vânzare, exclusiv TVA (mii lei)	265	287,5
2.	cheltuieli totale aferente cifrei de afaceri (mii lei)	217,5	224
3.	volumul efectiv al producţiei vândute (mii lei), exprimat în: - costuri prevăzute - preţuri prevăzute	 - -	 221,5 272,5

Care este influenţa preţurilor de vânzare (exclusiv TVA) asupra modificării cheltuielilor la 1.000 de lei cifră de afaceri ?

55. Precizaţi ce indică următoarea relaţie de calcul:

$$N_1 \cdot \frac{Qf_1}{N_1} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0} - N_1 \cdot \frac{Qf_0}{N_0} \cdot \frac{CA_0}{Qf_0}$$

a. influenţa datorată ponderii activelor fixe productive;
b. influenţa numărului de salariaţi;
c. influenţa productivităţii muncii;
d. influenţa datorată gradului de valorificare a producţiei marfă fabricate.

56. Modelul de analiză a ratei rentabilităţii financiare cuprinde următoarele elemente:

a. viteza de rotaţie a activului total, pârghia financiară, rentabilitatea netă a veniturilor
b. viteza de rotaţie a activului total, rata rentabilităţii veniturilor
c. cifra de afaceri, cheltuielile aferente cifrei de afaceri
d. viteza de rotaţie a activului total, profitul aferent cifrei de afaceri, cheltuielile aferente cifrei de afaceri

Scanned with OKEN Scanner

57. Modelul de analiză a ratei rentabilității economice cuprinde următoarele elemente:

a. viteza de rotație a activului total, pârghia financiară, rentabilitatea netă a veniturilor
b. viteza de rotație a activului total, rata rentabilității veniturilor
c. cifra de afaceri, cheltuielile aferente cifrei de afaceri
d. viteza de rotație a activului total, profitul aferent cifrei de afaceri, cheltuielile aferente cifrei de afaceri

58. Atunci când valoarea indicelui cifrei de afaceri este superior valorii indicelui producției marfă fabricată:

a. se reduc stocurile de produse neterminate;
b. se reduce ponderea cheltuielilor materiale
c. creste consumul intermediar
d. cresc stocurile de produse finite

59. Pentru realizarea analizei factoriale a cheltuielilor la 1.000 lei cifră de afaceri, ordinea permisă în cadrul metodei substituirilor în lanț este:

a. preț, cost, structură;
b. structură, preț, cost;
c. preț, cantitate, cost;
d. structură, cost, preț.

60. În cadrul analizei factoriale a valorii adăugate, următoarea formulă: $Ns_1 \cdot (\overline{t_1} - \overline{t_0}) \cdot \overline{w_{h0}} \cdot \gamma_0$ este utilizată pentru a arăta valoarea:

a. influenței evoluției timpului mediu de muncă pe un salariat;
b. influenței evoluției productivității medii orare;
c. influenței structurii producției exercițiului;
d. influenței fondului total de timp de muncă.

Scanned with OKEN Scanner

Răspunsuri grile

Nr. crt.	Răspuns corect	Nr. crt.	Răspuns corect
1	c	31	d
2	d	32	a
3	d	33	d
4	b	34	d
5	a	35	a
6	d	36	b
7	b	37	d
8	c	38	d
9	a	39	d
10	b	40	- 453,176 mil. lei
11	b	41	+ 15,046 zile
12	- 22,183 zile	42	d
13	b	43	b
14	c	44	c
15	a	45	a
16	d	46	d
17	d	47	d
18	d	48	c
19	b	49	b
20	a	50	d
21	c	51	a
22	d	52	d
23	a	53	+ 3,4 mil. lei
24	c	54	- 42,409 lei
25	+ 1.260,597 mil. lei	55	c
26	- 14,51 lei	56	a
27	d	57	b
28	a	58	d
29	b	59	b
30	c	60	a

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Batrancea, I., *Analiza economico - financiară a societăţilor comerciale*, Editura ETA, Cluj-Napoca, 1996.
2. Cojocaru, C., *Analiza economico - financiară a exploataţiilor agricole şi silvice*, Editura Economică, Bucureşti, 1997.
3. Gheorghiu, A., *Analiza economico-financiară la nivel microeconomic*, Editura Economică, 2004.
4. Horhotă L., *Analiza economico-financiară. Aplicaţii practice şi teste grilă*, Editura Universitară, 2009.
5. Işfănescu, A. (coordonator), *Ghid practic de analiză economico - financiară*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 1999.
6. Işfănescu, A., Ţuţu, A., *Practica evaluării economice a întreprinderii*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 1995.
7. Mărgulescu, D. (coordonator), *Analiza economico-financiară a întreprinderii*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 1994.
8. Mărgulescu, D., Niculescu, M., Robu, V., *Diagnostic economico-financiar*, Editura Romcart, 1994.
9. Paraschivescu, M., Păvăloaie, W., *Metode de contabilitate şi analiză financiară*, Editura Neurom, Focşani, 1994.
10. Peyrard, J., *Analyse financiere*, 1991.
11. Rusu, C. (coordonator), *Analiza şi reglarea firmei prin costuri*, Editura Gheorghe Asachi, Iaşi, 1995.
12. Thibaut, J. P., *Le diagnostique d'enterprise*, Editura Dunod.
13. Ţole, M.(coordonator) *Analiza economico - financiară. Metode, tehnici şi modele*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2012.
14. Ţole, M.(coordonator), *Analiza economico – financiară, Metode si modele, editia a-V-a*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2015.
15. Ţole, M.(coordonator), *Analiza economico – financiară. Studii de caz. Teste grila, ediţia I-a*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2015.
16. Ţole, M., *Analiza economico-financiară a agenţilor economici*, Editura Sylvi, Bucureşti, 2002.
17. Ţole, M., *Analiza economico-financiară a firmelor*, Editura Fundaţia România de Mâine, Bucureşti, 2000.
18. Ţole, M., Anghel, F.G., Matei, N.C., Horhotă, L., *Analiza economico - financiară a entităţilor economice. Metode, tehnici şi modele*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2009.

Scanned with OKEN Scanner

ISBN: 978-606-26-1262-7

Scanned with OKEN Scanner